СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск —4.51, 21.22 16.31;
Віцебск — 4.34, 21.19, 16.45;
Магілёў — 4.41, 21.11, 16.30;
Гомель — 4.45, 21.02, 16.17;
Гродна — 5.07, 21.37, 16.30;
Брэст — 5.17, 21.28, 16.11.

МЕСЯЦ:
Апошняя чвэрць 24 мая.

ІМЯНІНЫ:
Макара, Аляксандра, Георгія, Ірыны; Філіпа.

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

26 МАЯ 1992 г. аўторак, № 104 (21882)

● цана 50 кап.

ДОБРЫЯ ЎРАЖАННІ

Як паведамлялася ўжо, у канцы мінулага тыдня з аднадзённым візітам у Брэсцкай вобласці пабываў Старшыня Вярхоўнага Савета рэспублікі С. Шушкевіч.

Узаемакарысная, на думку кіраўніка парламента, атрымалася сустрэча з работнікамі праваахоўных органаў вобласці. Здзівіла С. Шушкевіча тая акалічнасць, што прадстаўнікі пракуратуры, міліцыі, абласнога ўпраўлення Камітэта дзяржбяспекі, мытні і пагранатрада, якія выступілі тут, не ўзнімалі пытання аб павышэнні зарплаты, а гаварылі аб вострых праблемах барацьбы са злачыннасцю, разам шукалі шляхі больш эфектыўнай работы. Кола ўзнятых пытанняў аказалася настолькі шырокім, што Старшыня Вярхоўнага Савета згадзіўся з неабходнасцю комплекснай дзяржаўнай праграмы па барацьбе са злачыннасцю. Перш за ўсё патрэбна заканадаўчае забеспячэнне правапарадку, без чаго нельга дабіцца станоўчых зрухаў у эканоміцы і сацыяльнай сферы. Цяпер жа сітуацыя часам даходзіць да абсурду: затрыманыя кантрабандысты і розныя парушальнікі ўхіляюцца ад адказнасці, патрабаванні пракурора ігнаруюцца, злачынцы становяцца нахабнымі.

Відавочна, што не дадуць належнага эфекту забаронныя меры ў адносінах да тых, хто перасякае граніцу. Больш карысці рэспубліцы было б ад сувымернай дзяржаўнай пошліны на вывозімыя тавары, як гэта робіцца ў большасці цывілізаваных краін. Як падкрэсліў С. Шушкевіч, Беларусь узяла напрамак да забеспячэння правоў чалавека, захавання міжнародных дагаворанасцей. І задача праваахоўных органаў— засцерагчы людзей ад зладзеяў, грабежнікаў, гвалтаўнікоў, спыніць раскраданне дзяржаўнай, грамадскай і асабістай уласнасці, кантрабанду, парушэнні граніцы. І тут закон павінен быць вышэй за ўсё.

Другая частка праграмы знаходжання С. Шушкевіча на Брэстчыне ўключала наведванне шэрагу прыгарадных гаспадарак. Складзена яна была па невялікай частцы «залатога кальца», як яго называюць у народзе. Ніхто і не ўтойваў гэтага ад Старшыні Вярхоўнага Савета. Ды і сам ён добра разумеў, што ўбачыць далёка не горшыя вытворчасці і пасёлкі. Тым больш, што раней наведваць гэтыя гаспадаркі яму не даводзілася. А цяперашні час такі непрадказальны, што многія з нядаўніх «маякоў» ужо не свецяць. І ўсё ж убачанае зрабіла ўражанне. Пасля першага наведвання цяплічнага камбіната «Бярэсце» С. Шушкевіч сказаў:

— Не ўсё ў нас так дрэнна. Ёсць нямала калектываў, якія нават у вельмі складаных умовах працягваюць нармальна працаваць, даюць прадукцыю гораду і на экспарт. Гэта яшчэ раз пацвярджае ісціну: нельга разбураць тое добрае, што было накоплена ў папярэднія гады. Іншая справа, што парламент і ўрад павінны імкнуцца стварыць умовы, каб вяскоўцы маглі нармальна працаваць.

У вёсцы Чыжэвічы Брэсцкага раёна Старшыня Вярхоўнага Савета сустрэўся з фермерам Пятром Бабко. У яго гаспадарцы 13 гектараў зямлі, якія даюць магчымасць займацца адкормам маладняку і вытворчасцю малака. Праўда, клопаты ў фермера не простыя — гаспадарка яго толькі становіцца на ногі. А адсутнасць і дарагоўля тэхнікі і рэсурсаў здольныя сарваць ажыццяўленне многіх добрых намераў. Між іншым, такая сітуацыя характэрная сёння практычна для ўсіх 173 фермерскіх гаспадарак вобласці.

Апошнім пунктам наведвання С. Шушкевічам Брэсцкага раёна стаў калгас-камбінат «Памяць Ільіча». Тут ён агледзеў жывёлагадоўчы комплекс па адкорму дзесяці тысяч галоў буйной рагатай жывёлы. Адбылося таксама знаёмства са шматлікімі калгаснымі падсобнымі вытворчасцямі, сумесным з адной з польскіх фірм прадпрыемствам «Астрамечава-Драговец», дзе мясцовыя майстрыхі шыюць прыгожае адзенне. Пабываў С. Шушкевіч і ў трох калгасных вёсках, дзве з якіх зусім нядаўна былі ў ліку неперспектыўных, а сёння могуць паспрачацца з сучаснымі пасёлкамі.

І. КУКСА,
кар. БЕЛТА.

Беларусь—Кувейт: крокі насустрач

Раніцай 24 мая ўрадавая дэлегацыя Рэспублікі Беларусь на чале са Старшынёй Савета Міністраў В. Кебічам прыбыла ў Кувейт.

Спецыяльны самалёт ТУ-154 з надпісам «Беларусь» на борце зрабіў пасадку ў міжнародным аэрапорце Эль-Кувейта. На лётным полі была выстраена ганаровая варта. Ля трапа самалёта В. Кебіча і членаў дэлегацыі віталі Яго Высокасць наследны прынц Кувейта шэйх Саад аль-Абдала, намеснік прэм'ер-міністра, міністр замежных спраў шэйх Салем Ас-Сабах Ас-Салем, міністр фінансаў Насэр Абдала Ар-Радан, іншыя афіцыяльныя асобы.

Пасля ўрачыстай цырымоніі сустрэчы і кароткіх перагавораў у зале аэрапорта кіраўнік беларускай дэлегацыі і асобы, якія яго суправаджаюць, накіроўваюцца ў палац «Баян» — месца афіцыяльнай рэзідэнцыі вышэйшых службовых асоб Кувейта. В. Кебіча і членаў урадавай дэлегацыі прыняў эмір Кувейта Яго Высокасць шэйх Джабер аль-Ахмед. Адбыўся зацікаўлены абмен думкамі. Эмір Кувейта асабліва адзначыў важную ролю ўраўнаважанай палітыкі, якую праводзіць кіраўніцтва Беларусі на міжнароднай арэне і ўнутры Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Па просьбе вышэйшага дзяржаўнага кіраўніка Кувейта В. Кебіч падрабязна ахарактарызаваў прынцыповыя падыходы Вярхоўнага Савета і ўрада рэспублікі да праблемы ліквідацыі ядзернай зброі, ператварэння Беларусі ў бяз'ядзерную нейтральную дзяржаву.

Затым пачаліся афіцыяльныя перагаворы на ўрадавым узроўні. Прэм'ер-міністр Кувейта, міністры і члены беларускай дэлегацыі разгледзелі магчымасці супрацоўніцтва паміж дзвюма краінамі ў розных галінах. Кувейцкі бок праявіў асаблівую цікавасць да шэрагу выпускаемых у нас у рэспубліцы тавараў. Старшыня Савета Міністраў Беларусі падрабязна праінфармаваў прысутных аб выніках ташкенцкай сустрэчы кіраўнікоў дзяржаў, якія ўваходзяць у СНД. Немалую частку часу заняў таксама расказ прэм'ер-міністра аб выніках катастрофы на Чарнобыльскай АЭС.

Было аднадушна адзначана, што візіт беларускай дэлегацыі ў Кувейт з'яўляецца сведчаннем самастойнай палітыкі Беларусі на Блізкім Усходзе. Бакі дамовіліся аб завяршэнні работы па падрыхтоўцы да падпісання міждзяржаўных палітычных і эканамічных пагадненняў.

Пасля абеду беларуская дэлегацыя пабывала на аб'ектах, якія падвергліся варварскаму разбурэнню ў час агрэсіі Ірака супраць Кувейта. Вуліцы, па якіх праязджаў картэж аўтамабіляў, былі ўпрыгожаны нацыянальнымі флагамі Беларусі і Кувейта.

Вечарам прэм'ер-міністр шэйх Саад аль-Абдала наладзіў святочны абед у гонар кіраўніка беларускай дэлегацыі Старшыні Савета Міністраў Беларусі В. Кебіча. На абедзе прысутнічалі міністры, губернатары правінцый Кувейта, прадстаўнікі палітычных і дзелавых колаў.

У праведзеных сустрэчах і перагаворах прынялі ўдзел міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь П. Краўчанка, старшыня Камітэта па знешнеэканамічных сувязях У. Радкевіч, старшыня праўлення Белзнешэканомбанка Г. Алейнікаў, народны дэпутат Рэспублікі Беларусь Г. Казлоў, іншыя члены дэлегацыі.

В. ДРАГАВЕЦ.
(БЕЛТА).
Эль-Кувейт (25 мая, па тэлефоне).

НА ШЛЯХУ ДА ЎЛАСНАЙ АРМІІ

25 мая ў Міністэрстве абароны Беларусі адбылося прадстаўленне назначаных Саветам Міністраў рэспублікі намеснікаў міністра абароны, а таксама военачальнікаў, якія ўзначалілі віды войск, аб'яднанні і злучэнні, упраўленні і іншыя буйныя структурныя падраздзяленні.

Першым намеснікам міністра абароны назначаны 47-гадовы доктар тэхнічных навук, інжынер-электроншчык Аляксандр Тушынскі, які працаваў раней генеральным дырэктарам Беларускага навукова - вытворчага аб'яднання вылічальнай тэхнікі. Галоўнай яго задачай з'яўляецца стварэнне структур абароннай прамысловасці нашай рэспублікі на якасна новай аснове, звязанай з пачатым фарміраваннем уласных узброеных сіл. Аляксандру Тушынскаму, першаму цывільнаму спецыялісту ў сістэме МА рэспублікі, трэба будзе забяспечыць узаемныя інтарэсы армейскіх структур і абаронных прадпрыемстваў ваенна - прамысловага комплексу Беларусі, звязаўшы іх са структурамі і прадпрыемствамі іншых дзяржаў СНД. Першаму намесніку даручаецца таксама не дапусціць адставання нашай рэспублікі ў галіне ваеннай навукі, забяспечыць апаратыўнае аснашчэнне беларускай арміі электроннымі і іншымі сучаснымі сродкамі кіравання войскамі.

Намеснікам міністра абароны назначаны генерал-лейтэнант Валерый Якушаў.

Начальнік упраўлення па пытаннях правоў грамадзян, грамадскай бяспекі і абароннай работы Савета Міністраў Беларусі Генадзь Данілаў, які прадставіў назначаных кіраўнікоў, падкрэсліў, што цяпер, калі рэспубліка самастойна вызначае ўласную ваенную палітыку, у шмат разоў узрастае адказнасць кожнага, а тым больш кіраўніка за даручаны ўчастак работы. Вельмі многае, у тым ліку і ў ваеннай справе, прыйдзецца пачынаць з нуля.

Рэфармуючы армію, ствараючы ўласныя ўзброеныя сілы, неабходна старанна прааналізаваць, дзе да войск «пryліплі» непатрэбныя структуры, якія нічога не даюць у сэнсе павышэння боегатоўнасці.

Ужо сёння настаў час вырашаць пытанні з увядзеннем новай ваеннай формы. Не сакрэт, што салдацкія кірзавыя боты, цяжкія шынелі даўно маральна ўстарэлі, але і наладзіць вытворчасць новага, зручнага адзення для воінаў — сёння немалая праблема.

Трэба будзе ствараць якасна новую тылавую гаспадарку для забеспячэння не толькі арміі, але і МУС, пагранічнікаў рэспублікі. Цяпер жа яны ў нас свае, а не ведамасныя. Аднак ні ў якім разе пры гэтым нельга разрываць дзелавыя сувязі з Міністэрствам абароны Расіі, іншых рэспублік былога СССР.

На нарадзе была таксама абнародавана пастанова Савета Міністраў аб стварэнні пры Міністэрстве абароны Беларусі інспекцыі, задачай якой з'яўляецца рашучая барацьба з несанкцыяніраваным вывазам за межы рэспублікі ўзбраення, баявой тэхнікі, ваеннай маёмасці і матэрыялаў.

Леанід ТРАЦЭЎСКІ,
кар. БЕЛТА.

КАМАНДЗІРОЎКА НА ВАЙНУ

Дубасары: хроніка аднаго дня

Наш карэспандэнт толькі што пабываў у зоне баёў у Прыднястроўі і падрыхтаваў адтуль серыю рэпартажаў

Шырокая паласа Днястра добра бачная з гэтай дарогі, на якой рэдка ўбачыш машыну ці пешахода. Ля вёсак і мястэчак — узброеныя пасты з трох-чатырох гвардзейцаў у палявой форме. Часам побач з імі — БТРы. Нас амаль не спыняюць,— ледзь убачыўшы «спецназаўскую» форму двух суправаджаючых, тут жа даюць дарогу.

Вадзіцель на спідометр не пазірае — гоніць што ёсць сілы. Не толькі таму, што дарога амаль пустая. З боку Днястра ў любы момант могуць прагучаць стрэлы.

Ля вёскі Ташлык, дзе дарога ўшчыльную набліжаецца да ракі, нашы ахоўнікі, нібы згаварыўшыся, знімаюць з галоў чорныя берэты з армейскімі кукардамі і шчоўкаюць затворамі аўтаматаў, якія ляжаць у іх на каленях. Берэты, што носяць «спецназаўцы» з батальёна «Днестр» — мішэнь, па якой верагоднасць стрэлаў з таго боку асабліва вялікая.

Размова ў машыне міжволі змаўкае. Адзін з суправаджаючых, Эдуард,— паказвае на нічым не прыметную абочыну на высокім беразе:

— Пару тыдняў назад тут ва ўпор расстралялі «хуткую дапамогу». Медсястру забілі. Жанчыну і шафёра цяжка паранілі.

Успамінаю: сюжэт, дзе была паказана прашытая кулямі машына і расказвалася пра гэты выпадак, бачыў па тэлебачанні.

І Эдуард, і другі «спецназавец» — Сяргей — просяць не называць у газеце прозвішчы. (Такія ж просьбы потым не раз буду чуць у Дубасарах). Тлумачэнне простае — ва ўсіх іх сем'і, за якія ёсць падстава непакоіцца. У гэтай дзіўнай вайне няма лініі фронту, якая б аддзяляла праціўнікаў. І гінуць у ёй не толькі тыя, хто сядзіць у акопе з аўтаматам у руках.

Над Дубасарскім гарсаветам — чырвона-зялёны флаг з чорнымі жалобнымі стужкамі. Стужкі з флагштока не знікаюць ужо доўгі час. Пахаванні ў горадзе — праз дзень, а то і кожны дзень. Вось і цяпер у гарадскім моргу — 14 трупаў.

У кабінеце старшыні гарсавета Уладзіслава Фінагіна бачу зводку страт за мінулыя суткі — 12 загінуўшых, 8 раненых, 1 палонны. Як загінулі? Па версіі гэтага боку, гвардзейцы на БТРах з белым флагам паехалі падбіраць параненых. БТРы падбілі і падпалілі «апонаўцы» — паліцэйскія з сіл асобага прызначэння Малдовы. Зрэшты, на тым баку Днястра гэтым падзеям, ведаю, дадзена зусім процілеглая трактоўка. Хто мае рацыю, хто ўводзіць у зман — разабрацца амаль немагчыма. У вайны сваё ўяўленне аб сутнасці праўды. Для мяне ж ісціна толькі ў тым, што заўтра і на гэтым, і на тым баку Днястра -- у Ціраспалі і Кішынёве — жалобныя працэсіі будуць праводзіць у апошні шлях 20—30-гадовых салдат,— чыіхсьці сыноў, мужоў, бацькоў.

Мы прыехалі ў Дубасары на наступны дзень пасля таго, як стала вядома, што на пазіцыях прыднястроўскіх апалчэнцаў з'явіліся танкі і бронетранспарцёры раскватараванай у Ціраспалі 14-й арміі. Ранішні радыёвыпуск апошніх паведамленняў з Кішынёва нагадваў пачатак вайны: «19 мая 1992 года ў 18 гадзін 14-я армія Расійскай Федэрацыі, папіраючы нормы міжнароднага права, ігнаруючы трагічныя вынікі сваіх дзеянняў, акупіравала ўсходнія раёны Рэспублікі Малдова, пачаўшы супраць нашай незалежнай, суверэннай дзяржавы — члена ААН адкрытую ваенную агрэсію...»

Разгорнутых парадкаў 14-й арміі на шляху ад Ціраспаля да Дубасар, як і ў саміх Дубасарах, я не ўбачыў. Як і салдат гэтай арміі на пазіцыях прыднястроўцаў. Але танкі і бронетранспарцёры ў руках апалчэнцаў, прыналежнасць якіх да 14-й арміі не выклікае сумненняў,—не выдумка. Як яны трапілі сюды?

— Жонкі, маці забітых урываліся ў часць, станавіліся перад салдатамі на калені, са слязамі на вачах прасілі: «Дапамажыце, хлопчыкі! Нам няма чым абараняцца». І яны не маглі нам не ўступіць,— так тлумачыла мне гэта адна з актывістак жаночага руху Прыднястроўя, якую я сустрэў на пазіцыях у Дубасарах.

Афіцыйны Кішынёў версію захопу тэхнікі апалчэнцамі і актывісткамі жаночага руху назваў «чарговай дэзінфармацыяй», а саму акцыю — спланаванай ваеннай агрэсіяй. Хто мае рацыю? Наўрад ці можна гаварыць аб акупацыі 14-й арміяй Прыднястроўя, але і тое, што армія ў сілах была адстаяць тэхніку — сумненню не падлягае. Танкі і БТРы не пакінулі б сцен ваеннага гарадка, калі б на гэта скрозь пальцы не паглядзелі ваенныя.

Я разам са здымачнай групай тэлеканала «Астанкіна» пабываў там, дзе днём раней ішлі жорсткія перастрэлкі.

...Адзін з ускраінных кварталаў Дубасар. Вымершыя адна- і двухпавярховыя дамы з выбітымі шыбамі, са слядамі асколкаў і куль на сценах. Ля танка сабраліся апалчэнцы — розных узростаў і нацыянальнасцей людзі ў палявой вайсковай форме. Здзівіла, што сярод іх нямала малдаван і нават румын. Калі верыць аднаму з камандзіраў узвода батальёна «Днестр», малдаван сярод дубасарскіх гвардзейцаў — да 40 працэнтаў.

— Я не мог не ўзяць у рукі аўтамат, бо не хачу, каб сюды прыйшлі румыны. Не хачу, каб на мой горад, на мой дом сыпаліся міны і ракеты,— казаў мне сярэдняга ўзросту чарнабароды малдаванін, снаражаючы магазін буйнакаліберната кулямёта.

На тым баку,— такая ж стракатая карціна з нацыянальным саставам. Нямала рускамоўных. Там таксама не хочуць мін і ракет— у іх свая праўда. Водападзел у гэтым супрацьстаянні,— у адрозненне ад войн, што грымяць у Закаўказзі,— прайшоў не па нацыянальнай прыкмеце. Па якой? Пра гэта — у пазнейшых, аналітычных публікацыях.

...Танк стаіць на скрыжаванні дзвюх вымершых вуліц, недалёка ад плаціны ГЭС. Пазіцыі малдаўскіх паліцэйскіх — не за Днястром, як нам здавалася раней, а на гэтым жа баку, у некалькіх сотнях метраў.

— Танк ужо быў у справе? — цікаўлюся ў апалчэнцаў.

— Учора працавалі,— дзелавіта і будзённа адказвае каржакаваты наводчык.— Стралялі за тое, што яны «бэтээр» наш спалілі.

Назаўтра я даведаюся на правым беразе, што снарад, які разарваўся ў цэнтры сяла Малавата, параніў шасцярых жыхароў, што рыхтаваліся да эвакуацыі.

Пакуль я гутару з гвардзейцамі, калегі з «Астанкіна» працуюць з тэлекамерай, шукаюць красамоўныя карцінкі ваеннага побыту для вячэрняга выпуску навін. У пошуку ракурса тэхнік Сяргей Раброў ступіў некалькі крокаў у бок завулка, што вядзе да супрацьлеглых пазіцый.

— Куды! Міна! — ад рэзкага воклічу гвардзейца хлопец аж прысеў. Потым, даведаўшыся, што міна хаваецца пад купінкай, на якую ён ледзь не наступіў,— моўчкі выцер з ілба халодны пот.

Цікавімся, ці можна падысці да плаціны Дубасарскай ГЭС,— напярэдадні прайшла інфармацыя, што пасля артабстрэлу там пашкоджаны трансфарматар і ў Днестр вылілася восем кубаметраў масла.

— Падысці-та можна,— задумліва адказвае гвардзеец. А пасля кароткай паўзы дабаўляе: «Калі адтуль не «шчоўкнуць».

Падыход да плаціны, ля якой запраста можна трапіць пад абстрэл, вырашаем перанесці на пазнейшы час. Пакуль жа нас вязуць туды, дзе ўчора клаліся міны з таго боку.

...Ад дома Кацярыны Кір'як засталася гара друзу і бітай цэглы. З адзінай уцалелай сцяны на нас сурова і строга паглядае з прышпіленага да шпалераў партрэта У. Высоцкі. Гаспадыня расказвае, выціраючы слёзы:

— Учора ўвечары гэта было. Мы з мужам дахаты вярнуліся,— у суседа ў склепе пераседжваць надакучыла, ды і спакойна, здаецца, зрабілася, ціха. Зайшлі ў прыбудоўку,— там вокнаў менш, ды і сцены таўсцейшыя. Раптам — выбух. Я выйшла, а дома няма.

Што мне рабіць цяпер, дзе жыць? Мы яго ўсё жыццё будавалі.

Дубасары ўжо каторы дзень у застылым змярцвенні. Не працуюць прадпрыемствы і школы. Людзі адседжваюцца ў склепах. У дзень, калі мы прыехалі сюды, у горадзе прынята рашэнне аб эвакуацыі жанчын і дзяцей. Па вуліцах міма нашай машыны пацягнуліся ў бок эвакапункта няшчасныя, прыдушаныя горам людзі з няхітрым хатнім скарбам.

Валянцін ЖДАНКО.
г. Дубасары.
Прыднястроўе.

(Працяг будзе).

РАДЫЁ ФАКТ

Наладзіць з развітымі краінамі супрацоўніцтва ў галіне навейшых тэхналогій — такую задачу лічыць прыярытэтнай для Беларусі намеснік Старшыні ўрада Іван Кенік. Ён узначальваў дэлегацыю рэспублікі на Лісабонскай канферэнцыі па аказанню дапамогі незалежным дзяржавам. Іван Кенік адзначыў, што канферэнцыя пазітыўна адаб'ецца на рашэнні такой важнай праблемы, як прадастаўленне дзяржаўных гарантый з боку краін-донараў і дзяржаў — атрымальнікаў дапамогі ў адносінах да інвестыцый.

***

Сапраўднага рынку ў рэспубліцы пакуль што няма, аднак подых яго вельмі адчувальны. Паводле прагнозаў рэспубліканскай службы занятасці, да канца гэтага года колькасць беспрацоўных дасягне 810 тысяч чалавек. Беспрацоўе закране людзей розных прафесій: рабочых, выпускнікоў школ, прафтэхвучылішчаў, тэхнікумаў, вышэйшых навучальных устаноў, ваеннаслужачых.

***

Відавочна, ужо ў будучым годзе мы станем уладальнікамі беларускіх пашпартоў. Распрацоўка макетаў іх набліжаецца да завяршэння. Свае ўзоры беларускіх пашпартоў прадставілі ўжо спецыялізаваныя фірмы па выпуску каштоўных папер з Італіі, Францыі, Швецыі, Даніі, іншых краін. Вынікі конкурсу ўрадавая камісія падвядзе ў будучым месяцы.

***

У Мінску адбылася ўстаноўчая канферэнцыя па стварэнню суполкі «Малдова» ў Беларусі. Выступаючы на ёй, пастаянны прадстаўнік Рэспублікі Малдова ў нашай рэспубліцы Дзмітрый Мунцяну адзначыў, што ў Беларусі пражывае больш за 4 тысячы малдаван, а ў Малдове — больш за 20 тысяч беларусаў. Ён падкрэсліў, што стварэнне суполкі будзе садзейнічаць умацаванню сяброўскіх сувязей паміж Беларуссю і Малдовай, шырокаму знаёмству народаў дзвюх рэспублік з нацыянальнымі каштоўнасцямі.

***

Камітэт дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь перадаў мастацкаму музею калекцыю стараабрадчых старажытнасцей. Асноўную частку калекцыі склалі прадметы, канфіскаваныя мытнікамі пры даглядзе рэчаў адной з жыхарак Гомеля, якія яна спрабавала нелегальна вывезці за мяжу. Нямала каштоўнасцей выяўлена ў падпольных калекцыянераў пры разглядзе крымінальных спраў.

***

У Полацку пачаўся тэатральны тыдзень. Разам з тэатральнымі калектывамі Палаца вытворчага аб'яднання «Шкловалакно», узорным юнацкім тэатрам «Гармонія» і народным тэатрам «Пілігрым» у ім прымаюць удзел маскоўскі тэатр клаунады і эксцэнтрыкі «Канфуз», Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы.

Міністэрства абароны пачынае і...

Першая прэс-канферэнцыя міністра абароны РБ генерал-палкоўніка Паўла Казлоўскага

МАСКВА

Для Украіны і яе Узброеных Сіл адносіны з «белакаменнай» на даны момант з'яўляюцца, мяркуючы па ўсім, асноўнымі. Для Беларусі — вырашаюцца ў рабочым парадку. Кардынальна змяніўся падыход да фінансавання, тэхнічнага, кадравага і каманднага забеспячэння войск, размешчаных на тэрыторыі нашай рэспублікі. Калі раней БВА ўсім гэтым «нашпігоўвала» Масква, то цяпер прыходзіцца падстаўляць уласныя плечы пад гэтыя праблемы і больш скрупулёзна падлічваць, у якую ўсё ж капейку абыходзіцца «непераможная» і «легендарная».

«Дзелавыя» адносіны ў ваенных пытаннях з Масквой застаюцца. У першую чаргу гэта датычыць ракетных войск стратэгічнага прызначэння, якія непасрэдна падпарадкоўваюцца маршалу Шапашнікаву.

ЦІ СТАНЕМ МЫ БЯЗ'ЯДЗЕРНАЙ ДЗЯРЖАВАЙ

Міністр сцвярджае, што станем. Тактычнай ядзернай зброі на тэрыторыі рэспублікі ўжо няма. Стратэгічная павінна знікнуць праз тры-чатыры гады. А можа, крыху пазней. Цвёрдай упэўненасці ў гэтым пытанні ў міністра не было. Як, зрэшты, няма яе і ў нашага ўрада. Сітуацыя ў СНД архіскладаная. Праўда, нягледзячы ні на што, Беларусь не збіраецца адмаўляцца ад свайго жадання стаць другой Швейцарыяй. У сувязі з гэтым рэзка мяняецца дактрына таго ваеннага патэнцыялу, якім валодае Беларусь сёння. Упершыню на самым высокім афіцыяльным узроўні было заяўлена, што БВА ў першую чаргу прыстасоўвалася для наступлення, а не для абароны. Прыярытэт апошняга — галоўная задача сённяшніх Узброеных Сіл рэспублікі. Таму ўжо ў гэтым годзе скарачаюцца 62 вайсковыя часці. 22 тысячы афіцэраў пакінуць армію, а ўсяго будзе скарочана пяцьдзесят працэнтаў генеральскіх пасад.

Беларускае войска — гэта не больш 95 тысяч асабовага саставу.

Як заявіў П. Казлоўскі, плануемыя скарачэнні — беспрэцэдэнтныя за ўвесь пасляваенны перыяд.

ЗА ХРУШЧОВЫМ МЫ НЕ ПОЙДЗЕМ

Патрэбен не хрушчоўскі падыход, калі без працы і жылля засталіся мільёны ваеннаслужачых, а дзяржаўная праграма па перавучванню звольненых афіцэраў, іх працаўладкаванню, а таксама будаўніцтву жылля. У адносінах да ваенных Беларусь выгадна адрозніваецца ад сваіх суседзяў — было падкрэслена на прэс-канферэнцыі. Свая армія не можа абцяжарваць, таму што яна з'яўляецца гарантам дзяржаўнасці і суверэнітэту. Асабліва ў сённяшняй сітуацыі. Гэта ненармальна, што Закон аб сацыяльнай абароне ваеннаслужачых прыняты толькі ў першым чытанні. На Украіне, напрыклад, поўным ходам ідзе рэфарміраванне Узброеных Сіл, у нас жа многія працэсы стрымліваюцца прававым буферам. Марудзіць тут нельга.

БЕЛАРУСКАЯ ПРЫСЯГА

На пытанне ўласнай карэспандэнткі «Свабоды», ці будзе ён сам прысягаць на вернасць беларускаму ўраду і народу, П. Казлоўскі адказаў, што будзе. Але ў тым выпадку, калі Вярхоўны Савет прапануе яму адпаведны тэкст прысягі. Што датычыцца прысягання на вернасць Беларусі афіцэрскага і асабовага саставу, генерал-палкоўнік адказаў, што гэтым будуць займацца маладыя салдаты і афіцэры, якія яшчэ за сваё жыццё нікому не паспелі прысягнуць. Настойваць на іншым падыходзе да гэтага немалаважнага моманту суверэнітэту беларускага войска П. Казлоўскі не будзе, «пакуль Вярхоўны Савет не прыме іншага рашэння».

БЕЛАРУСІЗАЦЫЯ БЕЛАРУСКАГА ВОЙСКА

Сапраўды, беларускім наша войска можна назваць толькі па той прычыне, што яно размешчана на тэрыторыі рэспублікі і яшчэ таму, што сёлета яно набіраецца выключна з прызыўнікоў з Беларусі.

Сярод намеснікаў П. Казлоўскага толькі адзін беларус — генерал-палкоўнік Пётр Чаус. Гэту акалічнасць П. Казлоўскі не лічыць ненармальнай: «Штучна паскараць працэсы беларусізацыі ў арміі немэтазгодна». Не распрацаваны пакуль уласныя статут, інструкцыі і г. д. І толькі ў 1993 годзе плануецца, што ў беларускім войску будзе 50 працэнтаў афіцэраў-беларусаў. Сам Павел Паўлавіч запэўніў прысутных, што зможа загаварыць па-беларуску хоць заўтра. Праўда, са слоўнікам.

АБ БЕЛАРУСКІМ ВАЕННЫМ ЗАМЕЖЖЫ

Яно складае недзе каля 40 тысяч, з якіх 7 жадаюць вярнуцца на сваю радзіму. 800 чалавек ужо ўдалося ўладкаваць. І гэта ў першую чаргу афіцэры і салдаты з «гарачых кропак» Садружнасці: Закаўказзя і Малдовы.

Працэс вяртання землякоў у пагонах будзе працягвацца, але не трэба забываць аб вялікіх скарачэннях унутры ваеннага кантынгенту рэспублікі і аб тых трох тысячах маладых афіцэрах, якія павінны прыйсці сёлета ў беларускае войска. Армія без маладога папаўнення — армія без будучыні. Шмат пытанняў і з жыллём для ваенных.

КУДЫ ПОЙДУЦЬ БЕЛАРУСКІЯ ТАНКІ?

Асноўная частка, вядома ж, застанецца на варце нашых дзяржаўных інтарэсаў. Але скарачэння танкавага войска рэспубліцы не пазбегнуць, і частка адных з лепшых у свеце танкаў будзе проста распілоўвацца, а метал пойдзе на патрэбы народнай гаспадаркі. Баявыя машыны пяхоты плануецца скарыстоўваць на палях рэспублікі. Пакуль жа Беларусь, паводле неправераных даных, застаецца самай «танкавай» рэспублікай у СНД, за выключэннем Расіі.

АБ АДНОСІНАХ ДА ГРАНІЦ

На прэс-канферэнцыі адным з карэспандэнтаў называўся факт, што Польшча перадыслацыравала дзве дывізіі да граніцы з Беларуссю. Павел Казлоўскі сказаў, што ён праверыць яго. З Польшчай адносіны застаюцца сяброўскімі. Размяркоўваць ваенных на сваіх знешніх граніцах плануецца раўнамерна. Беларусь вылучаецца як «спакойная» рэспубліка.

ВАЕННАЯ МАЁМАСЦЬ

Гэта вялікія грошы. І нават КДБ ужо паведамляў, што факты разбазарвання ваеннай маёмасці за межы рэспублікі ёсць. Міністр паведаміў аб стварэнні спецыяльнай групы пры Міністэрстве абароны па кантролю над вырашэннем гэтага пытання. На ваенных аэрадромах арганізуецца дагляд усіх транспартных самалётаў, якія вылятаюць за межы рэспублікі.

Аляксандр КОКТЫШ.

НАГРУЗКА, ЯКАЯ РАДУЕ

ПІНСК. У цэхах вытворчага гандлёвага аб'яднання «Палессе» італьянскія спецыялісты завяршылі мантаж новага абсталявання.

Як і ў былыя гады, зрабілі яны сваю справу дакладна і граматна. Але на гэты раз фірма «Рымольдзі» не абмежавалася выкананнем толькі прамых абавязкаў. Па яе ініцыятыве муніцыпалітэт італьянскага горада Разета разгледзеў магчымасць прыёму ў чэрвені—жніўні пяцідзесяці дзяцей работнікаў аб'яднання. І вось на днях ад улад гэтага горада прыйшло паведамленне, што пытанне вырашана станоўча. Усе затраты на аздараўленне, уключаючы пералёт ад Масквы да Разеты, бярэ на сябе італьянскі бок.

КАРЭСПАНДЭНТ ВЫЕХАЎ НА МЕСЦА

«Многа, вельмі многа яна перажыла за свой век. Яшчэ зусім маладой дзяўчынай у Вялікую Айчынную зведала страшныя, нечалавечыя жахі і пакуты. Як сувязную, у гэтых мясцінах, дзе знаходзіцца яе родны калгас імя Калініна Мінскага раёна, фашысты, дамагаючыся звестак аб партызанах, кідалі ў агонь, [illegible]. Два месяцы не магла дайсці да памяці... Брата Пупно Іосіфа за сувязь з партызанамі немцы публічна расстралялі, Сястру Юзэфу з двума дзецьмі забілі, а бацькоўскі дом спалілі.

19 лютага мінулага года ў М. В. Лагута здарылася няшчасце: загарэўся яе дом, што ў в. Міхалова...»

(З пісьма С. ФЯНЬКО, члена савета ветэранаў ЖЭС-90 г. Мінска).

МАРАФОН У ТРОХВУГОЛЬНІКУ ВАЛАКІТЫ

Чаму пакрыўджаныя ветэраны блукаюць у пошуках праўды, справядлівасці і міласэрнасці?

НА ПАЖАРЫ бабцы Міхаліне, як тут яе ўсе называюць, «шанцавала». Толькі не дай Бог такога «шанцавання», ворагу такога не пажадаеш. Не спалілі жыўцом карнікі, [illegible] у агні, затое родную бацькоўскую хату знішчылі, спапялілі, пусцілі дымам па ветры. У той цяжкі пасляваенны час давялося прадаць апошнюю карову, каб купіць і перавезці цяперашнюю хаціну. Здавалася б, можна неяк жыць. Ды ў 1974 годзе (Міхаліна Валяр'янаўна тады якраз ляжала ў бальніцы) па невядомай і сёння прычыне над дахам узляцеў «чырвоны певень». Як сведчаць дакументы, шкоды нарабіў ён.

— Пасля таго пажару,— прыгадвае мая гаротная субяседніца,— з-за калгасных спраў (муж працаваў старшынёй, я таксама завіхалася на розных работах) проста не было калі будаваць хату ўсё грунтоўна, капітальна. Як змаглі, падлаталі, і так яно трывала-лепала да мінулага года.

...А ў той лютаўскі надвячорак раптам зноў успыхнула полымя. І каб не збегліся суседзі, не патушылі, то, як мне гаварылі, мог бы не ўцалець не толькі дом, а нават і яго гаспадыня.

Інспектары раённай пажарнай службы У. Чыгілейчык і А. Селівончык, якія прыбылі на месца здарэння, адразу выявілі прычыну пажару — няправільна змураваны комін, аб чым і склалі адпаведны акт. А ў пастанове-пратаколе зрабілі такі запіс: «Печ у выніку працяглай эксплуатацыі прыйшла ў непрыгоднасць, у коміне з'явіліся трэшчыны. Адсутнічае гарызантальная цагляная раздзелка. Пры далейшай эксплуатацыі магчыма пагроза ўзнікнення пажару». І каб гэтага не здарылася, той жа У. Чыгілейчык забараніў эксплуатацыю печкі і апячатаў яе.

Зноў, як у тыя сямідзесятыя калгасныя гады, сяк-так «ліквідавалі» сляды агню. Дах часова пакрылі ўсялякімі кавалкамі, столь залаталі аркушамі фанеры. Састарэлая, хворая жанчына, як змагла, іх пабяліла, пафарбавала закапцелыя сцены. Але ж гэта не выйсце, не выратаванне. Вецер калашмаціць, зрывае дах, зімой на галаву сыплецца снег, а вясной і ўвосень капае-льецца дождж. А каб не старэнькая, мініяцюрная газавая плітка, то бабцы хоць пераходзь на сухі паёк.

Скажыце, можна жыць у такіх умовах? Зразумела, не. А куды ж тады са сваім горам-бядой падацца беднай пенсіянерцы? І справа, высвятляецца, тут вось у чым. Вёска Міхалова, у якой з вайны жыве М. Лагута, калі пачалі забудоўваць мікрараён «Паўднёвы Захад», тэрытарыяльна адышла да Маскоўскага раёна сталіцы. Дарэчы, у гэтай вёсцы, што апынулася ў межах горада, ёсць нямала людзей, якія з'яўляюцца членамі мясцовага калгаса імя Калініна Мінскага раёна. І характэрна, што «гарадскія» калгаснікі з любым пытаннем ідуць да кіраўніцтва сваёй гаспадаркі.

Як ветэран, звярнулася ў родны калгас (адпрацавала ў ім звыш 30 гадоў) і Міхаліна Валяр'янаўна з просьбай дапамагчы адрамантаваць дом, а больш дакладна,— выпісаць крыху будматэрыялаў. Яна прасіла ўсяго нейкі кубаметр бруску, кроквы і 2 «кубікі» дошак-абрэзак. Праўленне калгаса на сваім пасяджэнні 4 лістапада мінулага года пастанавіла —выдзеліць. Калі ўлічыць, што ў тым жа Міхалове, амаль побач, знаходзіцца калгасная пілярама, то пытанне вырашалася даволі проста, без асаблівых выдаткаў.

Ды толькі на справе аказалася зусім не так. У гэтых піламатэрыялах не адмаўлялі, нібыта давалі, але з рук не выпускалі. Не злічыць, колькі разоў пажылой, хворай жанчыне давялося ездзіць у Азярцо (на цэнтральную сядзібу калгаса), каб трапіць у кабінет старшыні Івана Паўлавіча Каспяровіча. А ён заўсёды адно абяцаў, нават пацвярджаў, што дадуць гэтыя самыя матэрыялы, выдзеленыя рашэннем праўлення. Выпісаць жа без яго каманды не дазваляў. Знаходзіў, бачыце, «аб'ектыўныя прычыны»: то тэрміновыя камандзіроўкі, паездкі ў Кітай і Польшчу, то падаспела вяселле сына, то падрыхтоўка жывёлагадоўчых ферм да зімы, то пятае, то дзесятае: не да цябе, маўляў, бабка...

— Я адно паплачу-паплачу і ні з чым вяртаюся зноў пад свой дзіравы дах,— з няўтоенай горыччу гаворыць пенсіянерка, і ад крыўды на вачах у яе з'яўляюцца слёзы.

Толькі, скажыце, хто ў наш бясправны час верыць слязам, каго імі можна расчуліць? Напярэдадні самага Новага года пазваніла Міхаліна Валяр'янаўна (ёсць у яе дома тэлефон) І. Каспяровічу і пачула такое вось «святочнае» віншаванне: «Не дадзім, і не чакайце!»

У ПОШУКАХ ПРАЎДЫ і справядлівасці звярнулася калгасны ветэран у Мінскі райвыканкам. Аднак на сваё пісьмо-заяву ўвогуле не атрымала ніякага адказу. Затым асабіста неаднойчы хадзіла туды на прыём. Там параілі здаць сваю хату Маскоўскаму райвыканкому, а ён узамен дасць кватэру. І наогул, няхай забяспечваюць там. І вярнулі заяву без усякай рэзалюцыі.

У Маскоўскім райвыканкоме для сваёй жыхаркі-ветэрана таксама знайшлі «аб'ектыўныя» тлумачэнні, апраўданні. Перш за ўсё спасылаліся на тое, што няма адпаведных фондаў. — Адно, што могуць,— даць 30 рублёў дапамогі, а яшчэ напісаць паперку ў гандлёвыя арганізацыі, каб там адпусцілі будматэрыялы без чаргі. Калі ж наведвальніца заікнулася, што пры сённяшніх дзікіх цэнах ёй проста не зможа іх купіць за сваю мізэрную пенсію, то параілі звярнуцца ў Мінскі райвыканкам. [illegible]

Як бачым, атрымліваецца самае звычайнае замкнёнае кола бюракратычнай валакіты. Мне давялося [illegible] каб паўтарыць маршрут марафона бабкі Міхаліны. Аднак нідзе нічога новага, канкрэтнага ніхто не сказаў, а чуў я ўсё тыя ж спасылкі на бедныя фонды, вострыя дэфіцыт, на цяжкае матэрыяльнае і фінансавае становішча, нізкі ўзровень выканаўчай дысцыпліны. Старшыня Мінскага райсавета Ф. Чарнушэвіч адно прывёў такія лічбы, што ў калгасе імя Калініна звыш 500 пенсіянераў на 480 працуючых. Першы намеснік старшыні Маскоўскага райвыканкома В. Пінчук паказаў даволі цікавую паперыну. У ёй намеснік старшыні Мінскага райсавета І. Зіновіч паведамляў, што «па пытанню невыканання абяцанняў калгасам імя Калініна рамонту дома гр. Лагута М. В. неабходна звярнуцца ў Маскоўскі райвыканком па месцы жыхарства». Са свайго боку Валерый Іванавіч можа яшчэ раз напісаць хадайніцтва, каб ёй без чаргі прадалі будматэрыялы.

Затое старшыня калгаса І. Каспяровіч пры сустрэчы прама заявіў:

— Так, я сам адмяніў рашэнне праўлення. Яно было прынята паспешліва і неабгрунтавана.

Іван Паўлавіч растлумачыў гэта тым, што Лагута — аматар скардзіцца, што ў калгасе паўтысячы пенсіянераў, многія з якіх жывуць у яшчэ горшых умовах, чым яна. Калі гэта так, то, вядома, вельмі дрэнна. І я не разумеў майго субяседніка, калі ён гаварыў, што «ў іх гаспадарцы для ветэранаў робіцца столькі, як нідзе ў раёне». Нешта не верылася. Прывяду хоць бы такі факт. Тая ж Міхаліна Валяр'янаўна ў свой час, вартуючы калгасныя бурты, была так пабіта зладзюгамі, што трапіла ў бальніцу, а старшыня ёй летась не выпісаў нават мяшэчка бульбы.

Прабачце, якія ж гэта клопаты аб пажылым чалавеку? У гаспадарцы створаны даходны фонд, на карысць калгаса і пенсіянера заведзены асабісты рахунак, згодна з якім будуць выплачвацца дывідэнды. Але ў гэтым спісе прозвішча М. Лагуты не аказалася. Чаму ж так? [illegible]

У час нашай даволі працяглай размовы Іван Паўлавіч некалькі разоў паўтараў: «Відаць, гэтай жанчыне трэба было дапамагчы». І ён сам папанаваў паехаць да бабкі Міхаліны і на месцы паглядзець, што ўладзіць. Там зноў не абышлося без крыўдных слёз. І старшыня зараз пагадзіўся, што рамонт патрэбен. У маёй прысутнасці брыгадзіру пілярамы В. Ганчарыку і брыгадзіру брыгады «Міхалова» Л. Пазняку была дадзена каманда неадкладна напілаваць тых дошак-абрэзак і адвезці на месца. Як мне потым стала вядома, 10 дзён запар зімовая пенсіянерка яшчэ хадзіла, каб выканалі загад старшыні.

НАВАТ АДНА гэта непрыгожая гісторыя варта таго, каб аб ёй расказаць у газеце. На жаль, пісьмаў, у якіх прыводзяцца факты раўнадушнасці, абыякавасці і валакіты, у рэдакцыю прыходзіць нямала. Напрыклад, Афанасія Васільеўна Грачанік з в. Астраўляны Мядзельскага раёна просіць дапамагчы вырашыць такое пытанне. Яна, адзінокая пенсіянерка, жыве ў старэнькай хатцы, якая ўжо не падлягала рамонту. Два гады назад купіла ў сваёй вёсцы «кінуты» дом з усімі прыбудовамі. І вось увесь гэты час не можа ў мясцовым сельсавеце аформіць неабходныя дакументы.

«Усё жыццё працавала ў калгасе. Бацька загінуў на вайне. Муж — інвалід з дзяцінства»,— піша аб сваёй крыўдзе 70-гадовая Ганна Андрэеўна Паўлава з в. Замошша Любанскага раёна. І далей паведамляе аб тым, што ў свой час ад прысядзібнага ўчастка адрэзалі 20 сотак. Сёлета вырашылі вярнуць, але іх захапіў зусім пабочны чалавек. Жанчына звярнулася за дапамогай да старшыні сельсавета Н. Асмантовіча, і той абяцаў заступіцца. А затым адмовіў. Нічым не дапамог і райвыканком, хоць запэўніў, што ўсё павінна быць па справядлівасці. А старшыня Асмантовіч стаіць на сваім: хто захапіў, той і будзе сеяць. І аўтар пісьма робіць вывад: «Вось, бачыце, які закон. Калі чалавек бліжэй да начальства, то яму ўсё дазволена». Відаць, гэтак жа, як і ляснічаму Хутарскага лясніцтва Чапялевічу. Як скардзіцца Надзея Міхайлаўна Татур з в. Барсукі Чэрвеньскага раёна, ён наогул адабраў у яе 15 сотак зямлі, заараў пасевы і будзе садзіць бульбу. А адзінокая жанчына, між іншым, за апрацоўку глебы на гэтым участку заплаціла са сваёй пенсіі 150 рублёў. Тым часам ляснічы прапаноўвае ёй раскарчоўваць хмызняк і ўзнімаць цаліну ў іншым месцы, і няма на яго ніякай управы.

Вось і ўзнікае пытанне: дакуль будуць працягвацца гэтыя бясконцыя «марафоны» ў розных «трохвугольніках» і лабірынтах валакіты? Напэўна, час ужо заядлым аматарам іх ствараць сказаць: хопіць!

Іван БРАЛКА,
рэдактар аддзела пісьмаў «Звязды».

Мінская вобласць.

Суседкі

Так, менавіта суседкамі можна назваць гэтых дзвюх старых жанчын, хоць яны адна адну ніколі не бачылі, і адлегласць паміж іх вёскамі кіламетраў дваццаць. Чаму ж яны суседкі? Таму, што акрамя іх ніхто больш не жыве ў пакінутых вёсках, якія займаюць палавіну Брагінскага раёна.

Марыі Пархомаўне МІНЯНОК (здымак унізе) ужо восемдзесят, усё жыццё пражыла ў Пірках, пахавала пасля вайны мужа і дзяцей, засталася адна. Пасля адсялення павандравала два гады і вярнулася ў родную вёску дажываць свой век. Жыве адна сярод соцень пустых, разрабаваных дамоў, толькі ля яе дома гарыць злавесна на слупе дзень і ноч адзіны ліхтар. Дзякуй Богу, побач знаходзіцца кантрольна-прапускны пункт, і міліцыянеры дапамагаюць старой прадуктамі, па гаспадарцы. Для ўлад жа яе як быццам і не існуе — не атрымлівае яна ні пенсіі, ні купонаў з талонамі, нічога. Засталася сама з сабой, ды са шматлікімі катамі, якія прыбіліся да чалавечага жылля.

Ганна Мінаўна ЯТЧАНКА, якая жыве ў Калыбані (здымак уверсе), не пакідала свайго дома наогул, хоць вёска знаходзіцца ў 30-кіламетровай зоне адчужэння (цяпер гэта зона называецца Палескім радыяцыйна-экалагічным запаведнікам). Ганна Мінаўна маладзейшая і жвавейшая за сваю суседку, трымае сякую-такую гаспадарку, ездзіць іншы раз у Чарнігаў на базар.

Так, гэтыя дзве жанчыны, якія ў сваім жыцці бачылі толькі працу на ферме і калгасным полі і аказаліся на старасці гадоў у бядзе і адзіноце не па сваёй віне, па-свойму распарадзіліся сваім лёсам.

Няўжо пра іх забудзем і мы?

Фота Сяргея БРУШКО.

Брагінскі раён.

РЫНАК ЯК ЁН ЁСЦЬ

Імунітэт ад страху

ЗА СВАЁ ЖЫЦЦЁ-БЫЦЦЁ ДАПАМАГАЮЦЬ НАБЫЦЬ УСІМ НАМ НЕЗАЛЕЖНЫЯ СТРУКТУРЫ ПА СТРАХАВАННЮ ЖЫЦЦЯ, ЗДАРОЎЯ І АСАБІСТАЙ УЛАСНАСЦІ ГРАМАДЗЯН. АДНА З ІХ — БЕЛАРУСКАЯ СТРАХАВАЯ КАМПАНІЯ (БСК)

Індэкс сацыяльнага самаадчування нашага грамадства апусціўся ніжэй няма куды. Ва ўмовах дзіўнага рынку з маркай «Мэйд ін сауэт» многіх з нас чакае і далейшае зніжэнне жыццёвага ўзроўню, і зусім магчымае беспрацоўе, і іншыя беды. А калі, крый Божа, чалавек у выніку няшчаснага выпадку яшчэ і страціць працаздольнасць... Гэта ж сапраўды трагедыя!

Як абудзіць у душы хоць крышачку аптымізму, дзе простаму працаўніку знайсці нейкае лякарства ад ідавочных і ўяўных страхаў і жахаў сённяшняй рэчаіснасці? З надзеяй атрымаць на гэтыя пытанні хоць у некаторай ступені пэўныя адказы журналіст і запрасіў да размовы намесніка генеральнага дырэктара незалежнай страхавой кампаніі Фёдара КУРЛЯНЕВА.

— Думаю, Фёдар Барысавіч, мы з вамі можам пагадзіцца ў адным: і сярод вашых, і сярод маіх знаёмых казённых аптымістаў, якія бачаць уласныя перспектывы ў ружовым святле, сёння няма. На каго ж спасылацца? Хіба што на ўсім вядомага літаратурнага героя Астапа Бендэра? Не ставячы, зразумела, яго ў прыклад, усё ж успомнім: гэты вясёлы прайдзісвет і камбінатар быў адчайным жыццялюбам і ўпэўненым у сябе чалавекам. Магчыма, і ад таго, што спавядаў прынцып: поўны спакой чалавеку можа даць толькі страхавы поліс?

— Калі гэта жарт, то не зусім вясёлы — якраз у духу нашага часу. Заўважу, аднак, што сучасныя бендэры, якіх, дарэчы, развялося нямала, патрэбы ў страхаванні якраз і не маюць. Ды іх ніхто не будзе і страхаваць, гэта — для сумленных працаўнікоў.

У кожным жарце, тым не менш, заўсёды ёсць доля праўды. Ісціна ж у тым, што страхавы поліс, не даючы гарантыі кожнаму з нас, што яго не напаткаюць магчымыя няшчасныя выпадкі, значна змякчае вынікі гэтых няшчасцяў. Калі, скажам, нехта атрымаў траўму, але загадзя застрахаваўся, то ў яго будзе дастаткова сродкаў, каб перажыць нялёгкую жыццёвую паласу, вылечыцца і зноў стаць паўнацэнным працаўніком.

Успамінаецца, па аналогіі, што ў сваім рамане класікі-сатырыкі змясцілі дасціпны «лозунг»: «Выратаванне тапельцаў — справа рук саміх тапельцаў». Хацелася б, каб нашы грамадзяне якраз і не былі такімі тапельцамі ў жыццёвым моры, загадзя рыхтавалі самі сабе выратавальны круг. На жаль, уся наша савецкая рэчаіснасць прывучала людзей жыць толькі сённяшнім днём, а калі заўтра што-небудзь са мной здарыцца, то, маўляў, дзяржава дапаможа. А яна якраз у многім і ашуквала.

— Пра гэта ёсць што сказаць і ў мяне. Глядзіце: увесь час нас запэўнівалі ў тым, што чалавека працы ўсе ўзмоцнена абараняюць — і савецкая ўлада, і партыя, і прафсаюзы, і той жа Дзяржстрах. Высветлілася ж (і асабліва яскрава — у апошні час), што радавы грамадзянін у нас — у многім безабаронны. Што датычыць таго ж Дзяржстраха, то рэдакцыйная пошта працяглы час сведчыла: людзі незадаволены прымусоўкай — абавязковым страхаваннем, скажам, уласнага жылля. Плацілі ўзносаў шмат, а як якое здарэнне — дык з боку органаў дзяржаўнага страхавання пачыналася сапраўдная абдзіралаўка.

Дарэчы, растлумачце мне як чалавеку, які часта ездзіць у службовыя камандзіроўкі: куды ішоў той страхавы збор, які мы аплачвалі са сваёй кішэні і адзнака пра які была на кожным аўтобусным білеце?

— А гэта па сутнасці якраз прыклад таго самага абавязковага страхавання — ад няшчаснага выпадку. З боку паглядзець — справа быццам і нядрэнная. У прынцыпе ж, як паказала жыццё, выплаты пацярпеўшым былі нязначныя, затое дзяржава мела вялікую выгаду. Сутнасць пытання ў тым, што былы Дзяржстрах быў абкладзены велізарным падаткам — не менш трох чвэрцяў ад усяго прыбытку, ды і наогул ён быў створаны толькі для папаўнення дзяржаўнага бюджэту.

Не дзіўна, што людзі ў Дзяржстрах не верылі. Аднак я далёкі ад таго, каб падтрымліваць заклікі некаторых вашых чытачоў: маўляў, трэба яго канчаткова разагнаць. Ён, між іншым, у былым выглядзе ўжо і не існуе: цяпер гэта — «Беларуская дзяржаўная страхавая камерцыйная арганізацыя», у многім самастойная ў сваёй дзейнасці. Аднак ранейшага спакойнага жыцця ў яе ўжо няма — на пяткі наступаюць канкурэнты: толькі ў Мінску сёння дзейнічаюць каля дзесятка недзяржаўных страхавых арганізацый, у тым ліку і наша БСК. Сумленная канкурэнцыя паміж рознымі структурамі, уменне ўлічыць патрабаванні кліентаў і рынку ў цэлым і вызначаць, хто больш патрэбны грамадству.

— Не ў крыўду, Фёдар Барысавіч, будзе сказана, але ж і сёння да заклікаў застрахавацца многія ставяцца з насцярожанасцю, пабойваюцца за свае працоўныя грошы.

Праўда, у праграме БСК ёсць даволі прывабны для патэнцыяльнага кліента момант, які «гаворыць»: мы працуем для вас, гэта значыць — для страхавальнікаў. Запісана, што кампанія ставіць сваёй мэтай забеспячэнне страхавой абароны жыцця і здароўя грамадзян Беларусі, захаванне іх асабістай уласнасці. Прабачце за магчымую прымітыўнасць пытання, але ж пры сённяшнім прававым бязладдзі, узроўні злачыннасці — і вы думаеце забяспечыць людзям абарону жыцця і здароўя? Тут нават і міліцыя апусціла рукі...

— Адчуваю ўсю калючасць падтэксту. Адкажу так: няхай міліцыя займаецца сваёй справай, а мы — сваёй. Заўважу, між іншым, што і адзначаныя вамі акалічнасці, і многія іншыя складанасці сённяшняга жыцця якраз і павінны падштурхнуць грамадзян да думкі: а ці ўсё я зрабіў для таго, каб хоць у нейкай ступені гарантаваць сабе адносна, скажам так, бязбедную будучыню?

Наша ж страхавая кампанія, са свайго боку, гарантуе паслугі па прынцыпу: выплачваць грошы па страхоўцы хутка і многа. Без умення хутка рэагаваць на запыт кліента — на рынку паслуг наогул няма чаго рабіць. Гэта аксіёма. А вось адкуль бяруцца максімальныя выплаты пацярпеўшым? Механізм тут самы што ні на ёсць рыначны — паскораная абарачальнасць сродкаў, якія акумулююцца з плацяжоў па страхоўках. Наша задача — хутка і граматна ўкласці іх у тыя рыначныя структуры, якія даюць максімальны прыбытак. Што, вядома, і робіцца.

— А як такая страхавая палітыка ўвязваецца з сённяшняй сацыяльна - эканамічнай кан'юнктурай? Яе ж, па вялікаму рахунку, вам дыктуюць трымальнікі грошай — вашы страхавальнікі.

— Расклад сёння такі: з аднаго боку, немалая частка насельніцтва ў нас — людзі бедныя. Навошта ім прапаноўваць, скажам, накапляльнае страхаванне, калі яны жывуць на невялікую зарплату, а праз трыццаць гадоў штомесячных узносаў могуць атрымаць грашовую суму, значна «пахудзелую» ў выніку інфляцыі? Ім выгадней, напрыклад, страхаваць хатнюю маёмасць.

З другога боку, ёсць шмат увогуле заможных (па нашых, зразумела, мерках) грамадзян, якія маюць уласныя катэджы, дачы, аўтамабілі. Таму ўзрастае попыт на страхаванне менавіта гэтай маёмасці. Тут якраз і трэба весці размову пра так званыя нестрахавыя паслугі. Маецца на ўвазе, што, калі, не дай Бог, у каго-небудзь з нашых страхавальнікаў згарыць, скажам, дача, ён можа набыць многае з дэталей, канструкцый, сталярных вырабаў, будматэрыялаў, каб аднавіць будынак. БСК можа ўсё гэта прадаставіць, паколькі ў нас заключаны спецыяльны дагавор з родналасным малым прадпрыемствам. Наогул жа шукаем і іншыя шляхі для пашырэння сферы дзейнасці.

— Гэта ж вы, па сутнасці, выдалі тайну фірмы, прыадкрылі заслону вашай «вытворчай лабараторыі»? Фёдар Барысавіч, калі вы вырашылі выступаць з адкрытым, так сказаць, забралам, дык, можа, падзеліцеся яшчэ якімі-небудзь сакрэтамі, як весці справы на рынку?

— Лепш пакажу, як іх весці не трэба. Ведаеце, якую «прапаганду» вядуць супраць нас работнікі былога Дзяржстраха, калі пераконваюць канкрэтных грамадзян заключыць з імі адпаведны дагавор? Маўляў, незалежныя страхавыя кампаніі — гэта арганізацыі аферыстаў, якія толькі і думаюць, каб забраць вашы грошы і з імі збегчы. Ці ж гэта сумленныя прыёмы, ці ж гэта канкурэнцыя?

— Сакрэты нашы простыя — не апускацца да падобных сцвярджэнняў, сумленна расказваць людзям пра ўмовы страхавання, перавагі і магчымасці, якія ім прадастаўляюцца. Чалавек сам выбера, што яму падабаецца, што эканамічна выгадней.

— Будзем спадзявацца, ваша рыначная філасофія і практыка вытрымаюць праверку справай. Для паслуг шматлікіх «экзаменатараў» — патэнцыяльных страхавальнікаў дададзім і кантактны тэлефон: 39-45-37. Думаецца, экзаменаваць будуць сурова.

Гутарыў Валерый ЧАРНЯЎСКІ.

«ЗАЎТРАШНІ ДЗЕНЬ» БЕЛАРУСІ—НЕ УТОПІЯ

Нядаўна споўнілася 20 гадоў без перабольшвання унікальнаму прадпрыемству — першынцу аптычнага станкабудавання экс-СССР. Вырабы з маркай Смаргонскага завода аптычнага станкабудавання (ЗАС) шырока выкарыстоўваюцца ў народнай гаспадарцы, навукова-доследных лабараторыях, медыцынскіх установах, ваеннай тэхніцы. Прадукцыя — вакуумныя ўстаноўкі, станкі для апрацоўкі оптыкі, металарэжучае абсталяванне, тавары шырокага ўжытку дзякуючы іх высокай якасці вядомы далёка за межамі Беларусі. Завод — буйнейшы ў СНД і адзін з самых магутных у свеце па выпуску унікальнай вакуумнай тэхнікі, аптычных станкоў. Зараз ЗАС мае больш за 50 прадстаўніцтваў у рэспубліках СНД, а таксама ў Кітаі, Карэі, Іспаніі, Італіі, Балгарыі, Польшчы, Канадзе, ЗША і шэрагу іншых краін. Выпушчаныя заводам звыш 3 тысяч адзінак вакуумнага абсталявання працуюць практычна на ўсіх кантынентах зямнога шара. Нашы карэспандэнты сустрэліся з дырэктарам ЗАС, заслужаным работнікам прамысловасці РБ, кандыдатам эканамічных навук С. ПЕЛІХАМ.

— Вакуумная тэхніка — прадукцыя спецыфічная. Ці не распрацавана ў вас на «ўсялякі выпадак» альтэрнатыўная вытворчасць?

— Вывучаючы вялікі крызіс 1929 года ў ЗША, бачыш, што найперш губляюць попыт сродкі вытворчасці, гэта значыць станкі. Вядома, нягледзячы на тое, што вакуумныя тэхналогіі карыстаюцца ўстойлівым попытам, на заводзе распрацаваны і дадатковы варыянт: каструлі, патэльні, свяцільнікі... У любым выпадку трэба мець нешта і ў рэзерве, бо мінімальныя плацежныя магчымасці насельніцтва захоўваюцца заўсёды, паколькі застаюцца бытавыя патрэбнасці. Але пакуль што да гэтага справа не дайшла, бо ёсць попыт на нашу асноўную прадукцыю.

— Нярэдка прыходзілася чуць, што ваш завод унікальны. У чым выражаецца гэта унікальнасць?

— Па-першае, ва ўсёй СНД гэта адзінае прадпрыемства, якое прадае аптычныя тэхналогіі. А па-другое, ва ўсім свеце, акрамя нас, ёсць толькі адна аналагічная фірма — «Ло» ў ФРГ. Дзеля справядлівасці трэба дадаць, што існуе яшчэ з дзесятак нечым падобных вытворчасцей, але яны вельмі дробныя і адыгрываюць эпізадычныя ролі нават на сваіх унутраных рынках. ЗАС і «Ло» прадаюць па 1.000 станкоў у год, у той час як астатнія фірмы разам узятыя — да 100. Дарэчы, мы адзіныя, хто выпускае спецыялізаваны часопіс «Вакуумная тэхніка і тэхналогія». А што датычыцца вакуумнай тэхналогіі, то я ўпэўнены, што Смаргонскі завод наогул займае першае месца ў свеце, таму што мы ўжо зрабілі звыш 3 тысяч адзінак вакуумнага абсталявання. Для параўнання — самая вядомая на Захадзе падобная фірма «Бальцэр» выпусціла каля 2 тысяч. Таму будучыня ў нас проста павінна быць.

Аднак калі і далей будзе такая неразбярыха з фінансамі, асабліва па разліках з металам, то ЗАС чакае вымушаны адпачынак.

— Раней вы былі цесна звязаны з ваенна-прамысловым комплексам. Відаць, сувязі з ваеннымі захаваліся і сёння. Можа хоць яны дапамогуць фінансамі?

— Так, сувязі захаваліся, але, трэба сказаць, якраз-такі ў ваенных і няма грошай для разліка. А неплацёжаздольны партнёр — партнёр не лепшы.

— Не выключана, што заводам аптычнага станкабудавання ўсур'ёз зацікавяцца заходнія інвестары. Які прыём іх чакае?

— Калі гэта будзе на выгадных для нас умовах, то ніякіх перашкод не прадбачыцца. Падобныя прапановы, у прыватнасці для стварэння сумесных прадпрыемстваў, паступалі ўжо ад ФРГ, Даніі і Фінляндыі. Але на той час былі аб'ектыўныя прычыны для адмовы. Вельмі часта да нас пачалі звяртацца прадстаўнікі Паўднёва-Усходняй Азіі. Сёння цэнтр патрэбнасцей у навейшых тэхналогіях перамясціўся менавіта туды. Кітай, Карэя, Тайвань ужо маюць высокія тэмпы прамысловага развіцця, але ў адрозненне ад нас тут прысутнічае разумная дзяржаўная палітыка, якая падмацоўваецца палітыкай падатковай і крэдытнай. Яны не баяцца ўкласці сродкі ў навейшыя тэхналогіі. А звяртаюцца яны да нас, бо мы маем, без перабольшання, самую перадавую тэхналогію ў свеце, і гэта эксперыментальна даказана.

Спытаецеся, чаму яны ігнаруюць японцаў і амерыканцаў? А таму што ў апошніх ёсць негалоснае пагадненне не прадаваць трэцім краінам перадавых тэхналогій, каб пазбегнуць у будучым канкурэнцыі. Нам жа баяцца нечага падобнага пакуль што рана. Дарэчы, цікаўнасць азіятаў да нашай вытворчасці — вельмі добры паказчык. Я быў у Карэі і сам пераканаўся, што там ніхто ніколі не купіць «дзень учарашні». Прадпрымальныя карэйцы жывуць «днём заўтрашнім». Цяпер, калі ведамасныя бар'еры нарэшце разбураны, з'явілася магчымасць больш цеснага навукова-вытворчага супрацоўніцтва. У мінулым годзе створана першае сумеснае прадпрыемства у КНР (горад Таншань), завяршаецца будаўніцтва і другога СП у горадзе Чжушань. Падпісаны пратаколы намераў і вядзецца работа па стварэнню СП па вакуумнаму напыленню ў Польшчы, Балгарыі, Францыі, Бельгіі, Канадзе. Падпісаны кантракт аб пастаўцы нашых вакуумных установак у Рэспубліку Карэя. Такога роду ўзгадненні і кантракты гавораць самі за сябе.

— Калі не сакрэт, ці не разглядалася пытанне аб поўным выкупе завода або стварэнні акцыянернага прадпрыемства?

— Менавіта над гэтым мы і працуем.

— Ваша вытворчасць вельмі навукаёмістая. У сувязі з гэтым: з якімі структурамі вы падтрымліваеце непасрэдныя сувязі?

— Адразу хочацца дадаць, што ступень валодання вакуумнай тэхналогіяй вызначае прамысловае развіццё любой краіны. Чаму? Таму што яна самая навукаёмістая: фізіка, матэрыялазнаўства, тэрмадынаміка, навейшыя тэхналогіі. Гэта значыць, яна грунтуецца на самых перадавых дасягненнях навукі. Таму мы вельмі цесна супрацоўнічаем з БДУ, РТІ, БПА, Магілёўскім машынабудаўнічым інстытутам, установамі Масквы, Санкт-Пецярбурга, Харкава, Новасібірска і г. д. У рэдкалегію часопіса «Вакуумная тэхніка і тэхналогія» ўваходзяць больш 20 дактароў навук, прафесараў і акадэмікаў з розных рэспублік былога Саюза, а таксама з Балгарыі, Польшчы і Кітая.

— Трэба думаць, што беларускі ўрад зацікаўлены дапамагаць вам...

— ЗАС адзін з нямногіх, каму былі выдзелены датацыі з небагатага дзяржбюджэту на развіццё навукі. Дзяржкамітэт па прамысловасці таксама выдзеліў сродкі на развіццё новых вакуумных тэхналогій. Але было б дзіўна, каб гэтага не адбылося. Завод — сапраўднае багацце рэспублікі, і дзякуй Богу, нашу унікальнасць яшчэ разумеюць у эшалонах улады. Па заходніх мерках, аб'ём прадукцыі ў нас цягне недзе на мільярд долараў. Гэта ж шалёныя грошы! Толькі трэба навучыцца ўмела імі распараджацца. Пакуль мы не дасягнем сусветных цэн і не навучымся аперыраваць гэтымі катэгорыямі, мы не выплывем са сваёй гіперінфляцыі.

— Сяргей Аляксандравіч, вы шмат дзе пабывалі за мяжой. Нам яшчэ далёка да цывілізаванага свету?

— Адно скажу: людзі ў нас не горшыя. Пастаўце нашых людзей у тыя ж умовы, і вынік будзе відавочным. Я цярпець не магу, калі чую, што мы, маўляў, не ўмеем працаваць. Умеем! Бо ёсць таленавіты народ, вялікае жаданне, патэнцыял, дысцыпліна. Не створаны для рэалізацыі ўсяго гэтага толькі ўмовы.

— А хто ўсё ж павінен стварыць гэтыя ўмовы?

— Той, у каго развязаны на гэта рукі — улады.

— Вам ніколі не было шкада таго часу, калі праблем было куды менш?

— Настальгіі па старому ў мяне няма. Ёсць толькі горыч за тое, што, зразумеўшы неабходнасць карэнных перамен, мы выбралі няправільны шлях пераадолення крызісу. За гэта крыўдна і горка. А ў астатнім... Тое, што многае патрабавала перабудовы — гэта факт. Але ні адзін разумны гаспадар не дадумаўся б разбурыць стары дом, нават не ведаючы, як будаваць новы. Мы ж свой дом ушчэнт разнеслі і зараз у чым маці нарадзіла сядзім на снезе, на ветры і плачам над сваім становішчам — маўляў, што ж мы нарабілі!

— Што ж нас чакае наперадзе?

— Я аптыміст, і веру ў разумны сэнс і цвярозы разлік. Беларусь проста абавязана жыць добра.

Гутарылі Ігар КАРНЕЙ і Станіслаў СУЛКОЎСКІ.

РОЗГАЛАС

ЗНОЎ РТУЦЬ

У мінулым нумары мы паведамлялі аб тым, што вечарам 20 мая каля дома 44 на вуліцы Курчатава адзін мужчына раптам убачыў мноства шарыкаў ртуці. Што ж здарылася? І як дзейнічалі ў гэтай экстрэмальнай сітуацыі адпаведныя гарадскія службы?

Як паведаміў начальнік штаба грамадзянскай абароны вобласці Уладзімір Шароў, аблвыканкомам зацверджана адзіная сістэма кіравання дзеяннямі ў надзвычайных сітуацыях. У адпаведнасці з ёю арганізацыі, ад якіх залежыць ліквідацыя ўсіх выпадкаў здарэння, абавязаны своечасова выконваць распараджэнні кіраўніцтва штаба грамадзянскай абароны. Але ўсё гэта атрымалася на практыцы.

Міліцыя. Яна аператыўна ачапіла падыходы да дому і выканала свае абавязкі след.

Выратавальная служба аб'яднання «Азот». Да яе таксама ніякіх прэтэнзій. Супрацоўнікі службы, не марудзячы, выехалі на месца і разам з работнікамі штаба грамадзянскай абароны, якія таксама дакладна выканалі свае абавязкі, сабралі ртуць.

Абласны цэнтр гігіены і эпідэміялогіі. Ад яго спецыялістаў залежала многае, паколькі было неабходна, як доўга ртуць праляжала на калі бушнка (гадзіну, дзень, сезон) і ці адбілася гэта на людзях? Словам, тут ужо неабходна было правесці адпаведныя даследаванні, але на месца прыехаў (прычым у якасці назіральніка) толькі кіраўнік цэнтра Валерый Васільеў.

— Ці выклікалі вы сваіх спецыялістаў для аналізу абстаноўкі? — спыталі ў яго супрацоўнікі штаба грамадзянскай абароны.

В. Васільеў толькі паціснуў плячамі. Маўляў, каго ж магу выклікаць пасля 18 гадзін, калі ўсе ўжо дома. І толькі назаўтра іх падначаленыя пачалі аналізаваць сітуацыю.

Безумоўна, супрацоўнікі санітарнай службы маюць права на адпачынак пасля працоўнага дня. Але хіба не абавязаны так арганізаваць работу, каб быць гатовымі ў любы момант дня і ночы да экстрэмальнай сітуацыі. Ці ж гэта нармальна, што на дапамогу санслужбы насельніцтва можа разлічваць толькі да 18 гадзін?!

Аддзел пажарнай аховы УУС аблвыканкома. Яго спецыялісты павінны былі дапамагчы ў зборы ртуці і забяспечыць апрацоўку тэрыторыі. З галоўнай дзяжурнай службы вобласці паведамілі аб катастрофе на кватэру начальніка аддзела Л. Дзяколе. Праз нейкі час на месца здарэння наведаўся адзін з яго падначаленых.

— Дзе ж пажарныя машыны і неабходныя прыстасаванні для зборкі ртуці? — спыталіся ў яго работнікі штаба грамадзянскай абароны.

Быў адказ, што іх няма, маўляў, сказалі разведаць абстаноўку і паведаміць начальству. Але навошта тая разведка, калі пажарнікі абавязаны былі выканаць распараджэнне штаба грамадзянскай абароны. У. Шароў быў вымушаны званіць на кватэру Л. Дзяколе, і толькі пасля гэтага справа пайшла.

Атрымліваецца, што сістэма кіравання дзеяннямі ў надзвычайных сітуацыях ёсць, але для некаторых службаў яна не ўказ.

Што датычыцца прычын здарэння, дык пра іх мы паінфармуем чытачоў пасля завяршэння следства. Сёння ж паведамім толькі адзін факт: шкляны шарык з ртуццю выявілі ў аднаго з хлапчукоў, які пражывае ў гэтым доме.

В. ПРАКОПЧЫК.
г. Гродна.

ТВАР У ТВАР

За апошні час цэны ўзраслі амаль удвая. Віток за вітком — мы набліжаемся да рынку. Растуць зарплаты, а разам з імі і цэны, нават яшчэ хутчэй. Не абышла гэта з'ява і наш Камароўскі рынак. Гавораць, што кірмаш — гэта твар горада. Ну, тады давайце зазірнем яму ў твар (цэны дадзены на 1 кілаграм).

Цялядзіна —150—180 рублёў, свініна —120—150 руб., бараніна —130—150 руб., масла —120—140 руб., тварог —40—60 руб., булба — 4 рублі (сустракаецца дзе-ніздзе і за 3.40), капуста —19 рублёў, буракі — 2 руб. 60 кап., морква — 6 руб. 30 кап., цыбуля зялёная —15 руб. 60 кап., цыбуля-рэпчатая —7 руб. 40 кап., радыска —16 руб. (бывае і 12.50), яблыкі — 50—80 руб., агуркі —20—48 руб., памідоры —66 руб., арэхі грэцкія—62—80 руб., фундук — 77—85 руб., арахіс—40—50 руб., курага —80—95 руб., мёд —170 руб. Цыгарэты «Астра», «Прыма» —12 рублёў, цыгарэты «Космас» —15—17 рублёў за пачак.

А вось на рэчавым кірмашы цэны, можна сказаць, астранамічныя:

туфлі мужчынскія (тыпу «Белвест») — 1.800 руб., замежныя туфлі — ад 2 да 3,5 тысячы рублёў. Жаночыя туфлі (айчыннага вырабу) — ад 1.300 да 1.500 руб., замежныя — ад 2,5 — да 4,2 тысячы рублёў.

Лёгкія тэніскі з малюнкам —550—680 рублёў, джынсы: 1.200—1.800 рублёў. Жаночыя штаны—1.000—1.700 рублёў, скураныя курткі (натуральная скура) —15—18 тысяч, лёгкія курткі «вятроўкі» —2,5—3 тысячы рублёў, світэры — ад 800 да 2,5 тысячы рублёў.

БАГАЧ І БЯДНЯК

МІНСК. Усё большым і большым разрывы паміж узроўнямі аплаты працы розных слаёў народнай гаспадаркі горада. На шэрагу прадпрыемстваў ужо сталі звыклымі сумы ў 5—6 тысяч рублёў. Напрыклад, на заводзе шампанскіх він сярэдняя зарплата складае 6,5 тысячы рублёў. У той жа час работнікі сістэмы кіравання і будаўніцтва атрымліваюць у месяц каля 3 тысяч рублёў, а настаўнікі, медыкі і работнікі культуры—у два разы менш.

БЫЛІ Б ЛЮДЗІ, А СПРАВА ЗНОЙДЗЕЦЦА

ВОРАНАВА (А. Дук). З павышэннем цэн на паліва Воранаўскі аўтапарк № 14 вымушаны скараціць і адмяніць частку рэйсаў. Каб не звальняць працаўнікоў, тут пашырылі аказваемыя паслугі. У аўтапарку ўзяліся за рамонт грузавых аўтамабіляў і аўтобусаў, можна таксама адрамантаваць і ўласныя легкавыя аўтамабілі.

«ШТУЧНАЯ НЫРКА»: ДЭФІЦЫТУ НЕ БУДЗЕ

Барысаўскі завод «Фрэбар» сумесна з нямецкай фірмай «Фрэзеніус А. Г.» пачынае выпускаць дыялізатары для апарата «Штучная нырка». У першыя два гады плануецца вырабляць да 700 тысяч штук, а потым па 2 мільёны штогод. Гэта дазволіць ліквідаваць дэфіцыт дыялізатараў не толькі ў Беларусі, але і ў краінах СНД.

Такі ж завод з дапамогай нямецкай фірмы будуецца ў Курску (яго плануемая магутнасць 1 мільён дыялізатараў у год).

ВОДГУК

Пра што гаворка, спадары?!

Адкрыты ліст дзеячаў культуры Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Дыктатура нацыянальнага нігілізму («Звязда», 1992, 12 мая) багаты на моцныя словы. Адна толькі назва чаго варта! І ўсё ж простым вокам бачна, што паважаных дзеячаў культуры нехта добра, папросту кажучы, падставіў. Чытаючы асобныя месцы, хочацца спытацца: ці ведае каторы шаноўны спадар, пра што ідзе гаворка? У лісце шмат эмоцый, з кожнага радка проста плешча заклапочанасць станам гістарычнай забудовы сталіцы рэспублікі. Ды вось з фактамі, вобразна кажучы, выйшаў пракол. Нават у цытаванні адзінага дакумента выяўляецца неадпаведнасць ці недасведчанасць.

28 лістапада 1991 года прынята пастанова выканкома Мінгарсавета і Галоўнага ўпраўлення па рэстаўрацыі і кансервацыі помнікаў гісторыі і культуры пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь № 411/2 «Аб мерах па захаванні і выкарыстанні аб'ектаў гістарычнай забудовы г. Мінска». У пунктах 4 і 5 яго дадзена даручэнне адпаведным установам «падрыхтаваць і ў месячны тэрмін унесці ва ўстаноўленым парадку прапанову па арганізацыі рамонтна-рэстаўрацыйных работ і яго (раёна гістарычнай забудовы. — А. Т., І. Ч.) далейшай эксплуатацыі», а таксама — «падрыхтаваць прапановы і тэхніка-эканамічнае абгрунтаванне па далейшаму выкарыстанню раёнаў гістарычнай забудовы ў межах першага транспартнага кальца». Той жа пастановай, дарэчы, забараняецца да прыняцця канкрэтнага рашэння выкуп, перадача ў арэнду, змяненне балансавай прыналежнасці будынкаў і збудаванняў у раёнах гістарычнай забудовы. І, што самае, бадай, важнае, у дакуменце засведчана стварэнне службы адзінага заказчыка па аб'ектах гістарычнага цэнтра Мінска, якой стала ўпраўленне гарвыканкома па рэстаўрацыі і кансервацыі помнікаў гісторыі і культуры. Яму ж даручана прыняць на свой баланс будынкі ў гістарычнай зоне, што азначае вяртанне помнікаў дойлідства ў гарадскую ўласнасць. Некалькі гадоў назад гарвыканкомам, спадзеючыся на разгортванне шырокамаштабных рэстаўрацыйных работ у раёне Верхняга горада, перадаў асобныя будынкі розным арганізацыям ды ўстановам. Як паказаў час, рашэнне аказалася памылковым. Пацвердзілася прымаўка: дзе нянек многа, там дзіця бязнога.

Але вяртанне ў гарадскую ўласнасць будынкаў аказалася справай няпростай. І сёння не перадалі са свайго балансу помнікі дойлідства Дзяржаўная бібліятэка Рэспублікі Беларусь, Нацыянальны музей Беларусі, Музей тэатральнага і музычнага мастацтва, акцыянернае прадпрыемства «Мінскі гадзіннікавы завод». Не перадалі яны і сродкі на выкананне праектаў рэстаўрацыі і правядзенне вытворчых работ. Мала якая арганізацыя прадставіла ўпраўленню гарвыканкома па рэстаўрацыі распрацаваную дакументацыю, што істотна ўскладніла працэс заявачнай кампаніі на пастаўку будматэрыялаў. Тым самым пастаўлены пад пагрозу чарговага зрыву графік правядзення рэканструкцыі гістарычных будынкаў у Верхнім горадзе.

Наступным крокам па замацаванню за горадам помнікаў дойлідства было прыняцце шостай сесіяй Мінгарсавета рашэння № 185 ад 11 снежня 1991 года «Аб камунальнай уласнасці», згодна з якім у распараджэнні, валоданні і карыстанні гарадскіх улад знаходзяцца «помнікі архітэктуры і будынкі ў зонах гістарычнай забудовы» (п. 3.4.1). Рашэнне гэта распрацавана ў адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь» (арт. 45).

На падставе цытаванай пастановы № 411/2 на разгляд выканкома Мінгарсавета быў унесены праект рашэння «Аб стварэнні акцыянернага таварыства «Стары Менск», які і быў прыняты 2 сакавіка 1992 года за № 85. Відавочна, яго меў на ўвазе складальнік, ці складальнікі адкрытага ліста, які падпісалі вядомыя дзеячы культуры. І тут трэба сказаць паважаным дзеячам навукі і культуры, што «спадары Мінгарвыканкома» раіліся, прымаючы названае рашэнне, з юрыдычнымі ды эканамічнымі службамі, са спецыялістамі галін рэстаўрацыі і аховы помнікаў. Праект рашэння прайшоў, трэба спадзявацца, дастаткова грунтоўнае абмеркаванне і быў падтрыманы адпаведнымі камісіямі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і Мінгарсавета. Названы дакумент рыхтаваўся з увагаю на вопыт акцыяніравання старасвецкіх забудоў у Расіі, на Украіне, у заходнееўрапейскіх суседзяў Беларусі. Адмоўнае з маскоўскага або пецярбургскага вопыту было адкінута. Пры распрацоўцы дакументаў улічваліся станоўчыя моманты дзейнасці акцыянернага таварыства «Новая Галандыя» ў Санкт-Пецярбургу, дзейнасць падобных структур у Львове і Томску.

Думаецца, вядомыя людзі рэспублікі, падпісваючы адкрыты ліст, маглі б пацікавіцца сутнасцю справы ў непасрэдных стваральнікаў акцыянернага таварыства «Стары Менск». І тады не давялося б лупіць, вобразна кажучы, сякерай у сук, абвінавачваючы некага ў «прыхватызацыі», пераўтварэнні Верхняга горада ў «бізнес-цэнтр», не давялося б ім задаваць рытарычныя пытанні пра «адказнасць за гістарычную непісьменнасць, непавагу да спадчыны народа і яго культуры, нацыянальны нігілізм». Паважаным дзеячам нашай культуры як нікому іншаму павінна быць добра вядома, што сёння работы ў зоне гістарычнай забудовы праводзяцца па зацверджанай канцэпцыі рэгенерацыі, якая да таго ж прайшла шырокае і грунтоўнае грамадскае абмеркаванне яшчэ ў 1988 годзе. Ці не пра тое сведчыць правядзенне рэстаўрацыі корпуса колішняга уніяцкага манастыра, дзе мае размясціцца музычная школа, распрацоўка праектаў па Дому масонаў (Музей тэатральнага і музычнага мастацтва Беларусі), комплексу будынкаў у пачатку вуліцы Герцэна (Тэатр старога горада), «дому Шменкеля» (Нацыянальны музей Беларусі)? Іншая справа, што сёння па віне заказчыка допушчана істотнае парушэнне зацверджанага графіка правядзення работ па комплексу будынкаў па вуліцы Інтэрнацыянальнай, дзе мае размясціцца аддзел рэдкай кнігі Дзяржаўнай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь (заказчыкам з'яўляецца Дзяржаўная бібліятэка), па прычыне бяздзейнасці заказчыка — Дзяржаўнага мастацкага музея Беларусі — ужо каторы год пануюць спакой і цішыня на тэрыторыі сядзібы Ваньковічаў. Як мокрае гарыць, вядуцца работы на будынку, які мае на сваім балансе Беларускі фонд культуры. Каторы год глядзіць пустымі вокнамі-вачніцамі на белы свет мураванка, дзе па плану мае быць крама «Беларускі гадзіннік». Вось дзе трэба ставіць пытанне рубам аб прычынах такога запусцення на канкрэтных аб'ектах Верхняга горада.

«Народная газета», надрукаваўшы артыкул «Верхні горад», зняла з нас неабходнасць засяроджваць увагу на сутнасці акцыянернага таварыства «Стары Менск» (НГ, 1992, 15 мая). Задачы яго падрабязна распісаны ў рашэнні Мінгарвыканкома № 85, якое апублікавана ў газеце «Добры вечар» 10 сакавіка 1992 года. Адкрытасць і даступнасць дакументаў і інфармацыі, што датычацца пытанняў зоны старасвецкай забудовы Мінска, змушае папытацца ў аўтараў адкрытага ліста адносна крыніцы звестак, якія б сведчылі пра гандаль нацыянальным багаццем, пра пераўтварэнне сталіцы рэспублікі ў правінцыяльны горад Паўночна-Заходняга краю або двайнік Патсдама (чаму менавіта яго?). Пытанні, без сумнення, застануцца без адказаў, бо распаўсюджвальнік чутак (пляткар, як кажуць людзі) дакументамі не карыстаецца. Падобныя падазрэнні, калі б уважліва былі прачытаны афіцыяльныя паперы дзеячамі культуры, якія падпісвалі адкрыты ліст, былі б расцэнены па меншай меры як надуманыя. Менавіта ў п. 3 рашэння № 85 запісана, што акцыянернаму таварыству перадаюцца правы «валодання, карыстання і здачы ў арэнду без права **іншых форм распараджэння** гістарычнымі будынкамі і збудаваннямі, якія з'яўляюцца ўласнасцю Мінскага гарадскога Савета народных дэпутатаў, тэрмінам на 49 гадоў». Дзе тут «прыхватызацыя»?

Не трэба думаць, што акцыянернае таварыства з'яўляецца адзіным спосабам прыцягнення сродкаў на мэты рэстаўрацыі. І любая з канструктыўных прапаноў будзе выкарыстана для вырашэння гэтай высакароднай задачы. Але пакуль іншых праектаў не паступала. А сёння, дарэчы, ідэя ўтварэння акцыянерных таварыстваў на аснове гістарычнай забудовы падтрымана ў Віцебску, Полацку, Брэсце, Магілёве, Пінску. Такім чынам, маюцца магчымасці стварыць рэспубліканскую сістэму акцыянерных таварыстваў, дзейнасць кожнага з якіх апроч вырашэння мясцовых задач мае быць скіравана на спрыянне пашырэнню рэстаўрацыйнай справы ў цэлым па рэспубліцы.

На заканчэнне ўсё ж не выпадае абмінуць пытанне дасведчанасці, якое закранаецца ў адкрытым лісце. Мы нікольку не ставім пад сумненне дасведчанасць кожнага з тых, хто яго падпісаў. Але ж і не можам усумніцца ў такіх жа якасцях, напрыклад, архітэктараў С. Багласава і А. Грэчына, кіраўнікоў рознаўзроўневых структур гарвыканкома У. Ярмошына і У. Валковіча, якія не першы год у сваёй штодзённай працы звязаны з пытаннямі рэгенерацыі гістарычнай забудовы, ведаюць жыццё горада не па чутках. Падрыхтоўка дакументаў акцыянернага таварыства «Стары Менск» праводзілася людзьмі, якія прафесіянальна займаюцца справамі рэстаўрацыі і аховы помнікаў. А галоўнае, што яго стварэнне ніякім чынам не пярэчыць канцэпцыі рэгенерацыі гістарычнай забудовы Мінска.

Алег ТРУСАЎ,
намеснік старшыні Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і ахове гістарычнай спадчыны.
Ігар ЧАРНЯЎСКІ,
старшыня пастаяннай камісіі Мінгарсавета па культуры, ахове і адраджэнні гістарычна-культурнай спадчыны.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

РАДЫЁ «СВАБОДА»

* Кіраўнікі Босніі папрасілі міністра замежных спраў Расіі Козырава пераканаць лідэраў Сербіі спыніць блакаду Сараева.

* Удзельнікі міжнароднай канферэнцыі ў Лісабоне па аказанню дапамогі СНД далі станоўчую ацэнку прымаемым мерам. Яны канстатавалі, што Садружнасць і надалей будзе мець патрэбу ў прадуктовай і медыцынскай дапамозе, але галоўную ўвагу трэба пераключыць на тэхнічнае садзейнічанне ў правядзенні рэформ. Наступная падобная канферэнцыя адбудзецца ў Токіо праз пяць месяцаў. А пакуль што кантроль за аказаннем дапамогі будзе ажыццяўляцца міжнароднымі групамі.

*** Праваліўся рэферэндум па пытанню ўвядзення моцнай прэзідэнцкай улады ў Літве. Ландсбергіс, які быў ініцыятарам рэферэндуму, выказаў расчараванне яго вынікамі. Па літоўскіх законах для прыняцця прапановы павінны былі прагаласаваць «за» больш палавіны выбаршчыкаў. У Літве звыш 40 працэнтаў выбаршчыкаў не ўдзельнічалі ў галасаванні. У ходзе рэферэндуму меркавалася, што літоўцы падтрымаюць паўнамоцтвы будучага прэзідэнта на права назначэння і звальнення прэм'ер-міністра, роспуску парламента і абвяшчэння новых выбараў, а таксама прыняцця многіх рашэнняў без згоды парламента.**

РАДЫЁ «КАНАДА»

* Канада адклікала свайго пасла з Бялграда і загадала закрыць консульства ў Таронта, а дыпламатам рэкамендавана пакінуць краіну. Канада таксама заклікала да ўвядзення эканамічных санкцый супраць Сербіі і часовага спынення палётаў лайнераў югаслаўскай авіякампаніі ў розныя краіны.

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

*** Дзяржсакратар ЗША Бейкер выказаў спачуванне з прычыны паглыблення канфлікту ў Нагорным Карабаху і прапанаваў ліквідаваць яго выключна шляхам перагавораў. Ён назваў гэту вайну яшчэ адной трагедыяй, якая можа выйсці з-пад кантролю. Бейкер сустрэўся з міністрамі замежных спраў Арменіі і Азербайджана і паспрабаваў угаварыць іх краіны памірыцца.**

* Прэзідэнт Буш загадаў берагавой ахове вяртаць назад на радзіму гаіцян, якія нелегальна спрабуюць пранікнуць у ЗША.

«НЯМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

*** На выбарах у Берліне трэцяя частка выбаршчыкаў прагаласавала за крайніх правых і левых партый, што падрывае пазіцыі кіруючай кааліцыі хрысціянскіх дэмакратаў і сацыял-дэмакратаў. Старшыня германскага бундэстага назваў галоўным вынікам гэтых выбараў рост адмоўных адносін да буйных партый. Былыя камуністы, а зараз партыя дэмакратычнага сацыялізму, атрымалі 11,5 працэнта галасоў.**

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

ФУТБОЛ

За турам—тур

Адбыліся матчы восьмага тура першага нацыянальнага чэмпіяната Рэспублікі Беларусь па футболу. Вось іх вынікі: «Тарпеда» (Мінск) — «Металург» (Маладзечна) — 0:0; «БелАЗ» (Жодзіна) — «Хімік» (Гродна) — 2:0; «Дынама» (Брэст) — «Днепр» (Магілёў) — 0:1; «Ведрыч» (Рэчыца) — «Шахцёр» (Салігорск) — 1:1; «Гомсельмаш» — «Дынама» (Мінск) — 0:1; «Тарпеда» (Магілёў) — СКБ «Лакаматыў» (Віцебск) — 1:0; «КІМ» (Віцебск) — «Трактар» (Бабруйск) — 1:1; «Будаўнік» (Старыя Дарогі) — «Абутнік» (Ліда) — 1:2.

Цяпер турнірная табліца сярод каманд першай лігі мае наступны выгляд:

	В	Н	П	М	А
Дынама Мн.	6	2	0	21-2	14
Днепр	6	0	2	13-2	12
Трактар	5	2	1	7-4	12
Дынама Бр.	4	2	2	12-4	10
КІМ	4	2	2	12-6	10
Тарпеда Мг.	2	6	0	8-6	10
Ведрыч	3	3	2	9-8	9
Хімік	4	0	4	9-12	8
Металург	2	3	3	7-8	7
Тарпеда Мн.	2	3	3	5-8	7
БелАЗ	3	0	5	8-17	6
Абутнік	2	2	4	6-7	6
Шахцёр	2	1	5	8-12	5
Будаўнік	2	1	5	8-13	5
Гомсельмаш	1	3	4	4-13	5
СКБ «Лакаматыў»	1	0	7	5-20	2

Заўтра, 27 мая, пройдуць матчы 1/4 фіналу розыгрышу Кубка Рэспублікі Беларусь. А чарговы тур нацыянальнага чэмпіяната — у суботу, 30 мая. Пэўную цікавасць выкліча сустрэча дынамаўцаў Мінска і тарпедаўцаў Магілёва — калектываў, якія ў спаборніцтвах яшчэ не зведалі горычы паражэнняў.

Інафірмы, як гэта ні дзіўна, яшчэ не страцілі надзей

Тры буйныя, сусветна вядомыя замежныя фірмы— амерыканскія «Бэкман», «Джэнерал электрык» і японская «Іскра індустрыі» — ахвотна пагадзіліся ўдзельнічаць у нарадзе кіраўнікоў медыцынскіх дыягнастычных цэнтраў краін СНД. Яна днямі адбылася ў Мінску. Раней падобныя нарады праводзіліся як усесаюзныя, цяпер іх статус пашырыўся, трэба думаць, да міжнароднага. Аднак на гаротным становішчы нашай аховы здароўя гэта абставіна ніяк не адбілася. Медыкам усё цяжэй выконваць свой абавязак. Часам не хапае самага неабходнага — традыцыйных лекаў, прэпаратаў. А каб падтрымліваць на належным узроўні дзейнасць дыягнастычных цэнтраў, патрэбна канверсуемая валюта. І нямала, між іншым. Бо гэтыя цэнтры, у прыватнасці Мінскі, абсталяваны апаратурай, якая ўсюды ў свеце шмат каштуе. Плаціць жа нашым медустановам за матэрыялы, запчасткі, новыя прыстасаванні да раней набытых прыбораў даўно ўжо няма чым.

Тым не менш, прадстаўнікі вышэй названых інафірмаў прыехалі ў Мінск. Чаму? Як растлумачыў прадстаўнік «Бэкмана» Ян Лушчынскі, фірма ўжо 20 гадоў працавала на савецкім рынку. За гэты час наладжаны трывалыя сувязі з медыцынскімі ўстановамі, каналы паставак, сервіснае абслугоўванне, завязана шмат асабістых кантактаў, што ў бізнесе адыгрывае далёка не апошнюю ролю.

Таму «Бэкман», як і медыцынскі філіял «Джэнерал электрык» і «Іскра індустрыі», нягледзячы на жорсткі эканамічны крызіс на прасцягах СНД, усё ж не спяшаюцца парываць былыя сувязі. Што іх вабіць?

Думаецца, не ў апошнюю чаргу аўтарытэт Асацыяцыі дыягнастычных цэнтраў СНД, якую ўзначальвае галоўны ўрач Тульскага ДЦ Ю. Цкіпуры. Юрый Іванавіч у гутарцы з намі адзначыў: асацыяцыя ў наш няпэўны час не толькі захавала, але і набывае ўсё новых членаў. У Мінску да яе далучыліся дыягнастычныя цэнтры Іжэўска, Казані, Бранска, Чымкента, Махачкалы, Масквы. Падалі заявы на прыём ДЦ Санкт-Пецярбурга і некаторыя іншыя.

Навошта ім гэта патрэбна, спыталі мы ў А. Талкачова, галоўнага ўрача Мінскага ДЦ.

— Справа ў тым, што дыягнастычныя цэнтры — гэта параўнаўча новая структура ў айчыннай ахове здароўя. Спачатку яны задумваліся як своеасаблівыя банкі медыцынскіх тэхнічных сродкаў і інфармацыі для пэўных рэгіёнаў. Але хутка сталі самастойнымі медустановамі, са сваімі своеасаблівымі мэтамі і задачамі. Каб больш эфектыўна іх выконваць, абменьвацца вопытам, назіраннямі, нам само жыццё падказала сустрэцца і аб'яднацца ў асацыяцыю. Першая сустрэча адбылася два гады назад. Гэтая — у Мінску — чацвёртая па ліку. На ёй мы, па-першае, вырашылі трымацца разам, па-другое, выбралі арганізацыйны камітэт, які займаецца вывучэннем існавання ДЦ ва ўмовах пераходу да рынку і ўкаранення страхавой медыцыны.

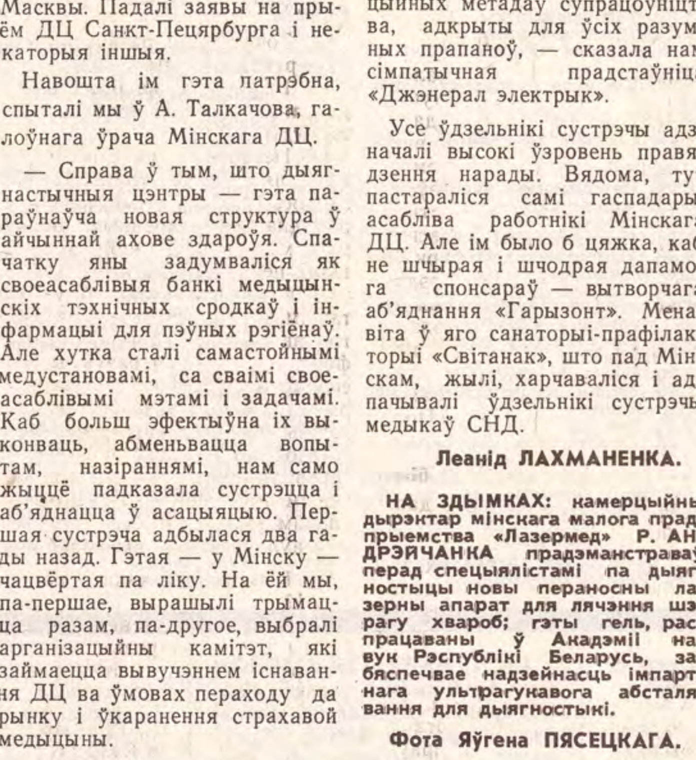

Дарэчы, прадстаўнікі інафірмаў упершыню ўдзельнічалі ў такой сустрэчы.

— Мы гатовы да нетрадыцыйных метадаў супрацоўніцтва, адкрыты для ўсіх разумных прапаноў, — сказала нам сімпатычная прадстаўніца «Джэнерал электрык».

Усе ўдзельнікі сустрэчы адзначалі высокі ўзровень правядзення нарады. Вядома, тут пастараліся самі гаспадары, асабліва работнікі Мінскага ДЦ. Але ім было б цяжка, каб не шчырая і шчодрая дапамога спонсараў — вытворчага аб'яднання «Гарызонт». Менавіта ў яго санаторыі-прафілакторыі «Світанак», што пад Мінскам, жылі, харчаваліся і адпачывалі ўдзельнікі сустрэчы медыкаў СНД.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

НА ЗДЫМКАХ: камерцыйны дырэктар мінскага малога прадпрыемства «Лазермед» Р. АНДРЭЙЧАНКА прадэманстраваў перад спецыялістамі па дыягностыцы новы пераносны лазерны апарат для лячэння шэрагу хвароб; гэты гель, распрацаваны ў Акадэміі навук Рэспублікі Беларусь, забяспечвае надзейнасць імпартнага ультрагукавога абсталявання для дыягностыкі.

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

ЗОНА АСАБЛІВАЙ УВАГІ

Адна лыжка на дваіх

Такая матэрыяльная база сістэмы аздараўлення дзяцей

Як будзе праходзіць сёлета аздараўленне дзяцей з чарнобыльскай зоны? Такая тэма гутаркі журналіста Уладзіміра Пернікава з намеснікам старшыні савета аб'яднання прафсаюзаў Гомельскай вобласці Анатолем КАБАНЦОМ.

— Цяпер шмат гавораць, што справы з аздараўленнем ускладніліся. Аднак ці сапраўды ўсё так змрочна? Колькі хлопчыкаў і дзяўчынак папрaвяць сваё здароўе ў летні перыяд?

— А чаму толькі ў летні? Мы аздараўляем дзяцей з пачатку года. І многія з іх падлячыліся ўжо ў Нальчыку і іншых паўднёвых мясцінах. Па-другое, сюды неабходна дадаць і маці, якія знаходзяцца ў санаторыях з дашкольнікамі або яшчэ паедуць туды. Калі ўсё гэта падсумаваць, дык атрымаецца немалая лічба — амаль 120 тысяч чалавек.

— Якія адрасы адпачынку і аздараўлення?

— Самыя розныя. Як у нашай рэспубліцы, так і ў краінах СНД, а таксама і за межамі. Тут і Чувашыя, і Літва, і Латвія, Стаўрапольскі і Краснадарскі краі, Падмаскоўе, Севастопаль, Калінінградская вобласць і г. д. Нашы прадстаўнікі пабывалі ўжо там і маюць пэўную інфармацыю па ўсіх пытаннях. З-за нестабільнай сітуацыі ў Малдове 13 тысяч дзяцей пераводзім у Сяргееўку паблізу Адэсы.

Супрацоўнічаем таксама з нямецкай евангелісцка - лютэранскай царквой. Калі летась туды выязджала каля тысячы нашых дзяцей, дык сёлета ў нямецкіх сем'ях летнія канікулы правядуць 1.256 хлопчыкаў і дзяўчынак, а таксама 30 маці.

Што датычыць аздараўлення ў нашай рэспубліцы, дык тут будуць задзейнічаны базы адпачынку і піянерскія лагеры не толькі іншых абласцей, але і самой Гомельшчыны.

— Гомельшчыны? Гэта, прама скажам, даволі нечакана...

— І тым не менш... Хачу зазначыць, што ўмовы тут будуць не горшыя, чым, скажам, у Падмаскоўі ці Чувашыі. Па заключэнню абласной санэпідстанцыі, для гэтых мэт прыгодныя 46 загарадных лагераў, на якія ёсць экалагічныя пашпарты. Да адкрыцця рыхтуюцца 38 такіх устаноў. Мы праверылі ўжо гатоўнасць іх да прыёму дзяцей у Гомельскім раёне. Пачаты работы ў лагерах заводаў хімічнага, станочных вузлоў, аб'яднанняў «Гідрааўтаматыка», «Водаканал». У «Лясной казцы» аб'яднання «Гомельдрэў» заканчваецца будаўніцтва спальнага корпуса на 40 месцаў. У «Рамонку» (папярова-лесахімічнага завода) узведзена новая сталовая на 150 пасадачных месц, а ў «Юбілейным» (завода «Электраапаратура») прабурана новая артэзіянская свідравіна.

Аднак некаторыя прадпрыемствы пакуль што не спяшаюцца наводзіць парадак па сваіх базах адпачынку. Не вераць, што бацькі адпусцяць сюды дзяцей. У сувязі з гэтым хачу сказаць, што адаптацыя дзіцячага арганізма на тым жа поўдні праходзіць не так хутка, як хацелася б, і нярэдка ніякага аздараўлення не атрымліваецца. Бацькі пра гэта павінны ведаць.

— Значыць, праблем з адпачынкам і аздараўленнем дзяцей не будзе? Ці не зашмат у нашай размове аптымізму?

— Праблем хапае, але будзем рабіць усё, каб звесці іх да мінімуму. Напрыклад, нашы лагеры і базы адпачынку, напэўна, не змогуць палепшыць сваю матэрыяльна-тэхнічную базу. Не вырашаецца пытанне з мэбляй, посудам, электра- і спорттаварамі. Не хапае прадметаў першай неабходнасці — лыжак, талерак, відэльцаў, кухоннага абсталявання.

Не ўсё вырашана з кадрамі, якія будуць абслугоўваць лагеры. Асабліва з медыцынскімі работнікамі. Летась некаторыя ўстановы аховы здароўя накіроўвалі туды непадрыхтаваных «спецыялістаў». Медработнікі часта мяняліся, працавалі вахтавым метадам.

Або яшчэ. Паводле папярэдніх падлікаў, кожны повар, накіраваны з прадпрыемства, абыдзецца сёлета калектыву за час работы ў лагеры больш як у дзесяць тысяч рублёў, што, вядома, нявыгадна. Таму заключаем дагаворы з навучэнцамі кулінарнага вучылішча. Па педагагічных кадрах карціна такая: 400 студэнтаў накіруе Мазырскі пединстытут, па 100 — Лоеўскае і Гомельскае педвучылішчы. Студэнтам работа ў лагерах будзе залічана як практыка. Незразумела, чаму наш мясцовы універсітэт застаецца ў баку ад гэтай важнай справы.

— Якая сума, Анатоль Васільевіч, выдзелена на аздараўленчыя мэты?

— Праблема асігнаванняў вельмі важная. Урад Беларусі вырашыў выдзеліць на аздараўленне на ўсю рэспубліку 1,6 мільярда рублёў. Нам абяцаюць даць 495 мільёнаў, з якіх мы ўжо атрымалі 160 мільёнаў.

Трэба ўлічыць, што значна падаражаў праезд на ўсіх відах транспарту. Мы ўжо адмовіліся ад паслуг «Аэрафлота», бо да Адлера адзін білет каштуе 900, да Анапы — 830 рублёў. Асноўная нагрузка на чыгуначны і аўтамабільны транспарт.

Таму, каб здабыць грашовыя сродкі, якіх яўна не хапае, абласны савет аб'яднання прафсаюзаў заклікае працоўныя калектывы правесці суботнік і заробленыя грошы пералічыць на мэты аздараўлення дзяцей. Абласная камісія па аздараўленню (ёсць у нас і такая) гэту прапанову падтрымала. Так што будзем спадзявацца на лепшае ў нашым сённяшнім нялёгкім жыцці.

У ЕЎРОПУ— БЕЗ ПЕРАСАДАК?

Пратакол аб вывучэнні магчымасцей будаўніцтва скарасной чыгункі Берлін—Варшава—Мінск з еўрапейскай каляёй падпісалі начальнік Беларускай чыгункі С. Шкапіч і прэзідэнт еўрапейскай камісіі па перавозках «Еўрасіці» (аб'ядноўвае транспартныя сістэмы Германіі, Польшчы, Аўстрыі, Чэха-Славакіі).

Спецыялісты Беларусі падрыхтавалі тры варыянты праекта: скарасной чыгункі пасажырскага і грузавога руху; пасажырскай лініі са скорасцю да 350 км/гадзіну; рэканструкцыі існуючых пуцей.

Беларускі бок гатоў пачаць вышуковыя работы, але праект пакуль што не падмацаваны дагаворам аб фінансаванні.

Альберт ВЕЙНІК

ФІЗІК, ЯКІ ВЕРЫЦЬ У БОГА

(Працяг. Пачатак у № 103).

Другі выпадак адбыўся з адным альпіністам. У яго трапіла маланка. Пасля ён расказваў, што бачыў, як маланка ўваходзіла ў яго руку і павольна рухалася па ёй, аддзяляючы скуру ад тканак, апальваючы клеткі. Адчуванне такое, быццам пад скуру была загнана сотня вожыкаў. Нешта падобнае расказваў альпініст, які падаў у бездань. Для людзей, якія выратавалі салдата і альпініста, і выбух, і ўдар маланкі адбыліся імгненна. Але пацярпеўшыя гаварылі, што ўсе падзеі праходзілі перад імі, як у запаволеным кіно, гэта дзякуючы таму, што індывідуальная хада часу ў іх запаволілася, і на фоне вельмі хуткіх падзей, якія адбываліся ўнутры арганізма, знешнія здаваліся марудныя.

Чалавечы вопыт сведчыць аб тым, што ўсе працэсы рэгулявання ў арганізме здольны іншы раз зведваць адпаведныя збоі. Несвабодны ад гэтага і дзіўны хранальны механізм кіравання хадой індывідуальнага часу. Пры рэзкіх збоях гэтага механізма наступае летаргічны сон ці заўчаснае старэнне. Успомнім шведку К. Карлсан, якая правяла ў стане летаргічнага сну 32 гады і 99 дзён і пражыла пасля абуджэння яшчэ 42 гады. У гэтым выпадку ў арганізме быў збой у бок запавольвання тэмпу ўсіх працэсаў (паскарэння хады індывідуальнага часу), затым механізм рэгулявання аднавіўся. Другі прыклад: бразільская спявачка М. Сантас пасля аўтамабільнай катастрофы, атрымаўшы траўму мазгоў, пагрузілася ў глыбокі сон. Яна спала сем гадоў. Гэты выпадак указвае на тое, што механізм рэгулявання хады часу звязаны з мазгамі. Больш складаны выпадак адбыўся з нарвежкай А. Лангард, якая не адкрывала вачэй з 1919 па 1941 г. За гэты час яе твар зусім не змяніўся. Калі ж жанчына прачнулася, то пачала старэць літаральна на вачах. Праз пяць гадоў пасля свайго абуджэння яна памерла. Тут мы назіраем збой спачатку ў бок рэзкага паскарэння хады часу, а затым у процілеглы бок — запавольвання.

Бываюць выпадкі рэзкага паскарэння ўсіх працэсаў — заўчаснага старэння. Паводле сведчання агенцтва Сіньхуа, у свеце вядома больш за 200 выпадкаў гэтай рэдкай хваробы. Напрыклад, у Шанхаі ў здаровых бацькоў нарадзіўся хлопчык, які пачаў старэць ў аднагадовым узросце: у яго з'явіліся змаршчыны на твары, выпадалі валасы і зубы (ва ўзросце 6 гадоў пры росце 70 см ён важыў усяго 5 кг). Яго сястра памерла два гады назад ва ўзросце 9 гадоў старой. Такі ж выпадак быў адзначаны некалькі гадоў назад у ФРГ. Не выключана, што гэта хвароба мае яшчэ нейкія тонкасці — я не медык.

Цікава, што ў кожнага індывідуума ў ходзе натуральнага рэгулявання назіраецца абавязковае запавольванне з узростам тэмпу ўсіх працэсаў, паскарэнне хады рэальнага часу. Напрыклад, у дзіцяці скорасці працэсаў крайне вялікія. Дзень звычайна запоўнены шматлікімі падзеямі, прычым знешнія падзеі, як у выпадку выбуху снарада, цягнуцца параўнальна вельмі марудна. Да старасці, наадварот, дні календара (знешнія падзеі) мільгаюць гэтак жа хутка, як у маладосці гадзіны. Інакш кажучы, хранальны патэнцыял (хранал) любога арганізма спачатку вельмі высокі, затым паступова ўбывае прыкладна па таму ж закону, па якому зніжаецца тэмпература выключанага праса...

У розных індывідуумаў скорасць хады рэальнага часу звычайна вагаецца ў невялікіх, але даволі прыкметных межах. У выніку па знешняму выгляду дарослыя людзі аднаго каляндарнага ўзросту могуць іншы раз адрозніваццa на 5—10—20 гадоў. У гэтым факце можна ўгледзець магчымасць хранальна кіраваць даўгалеццем.

РЭГУЛЯВАННЕ ДАЎГАЛЕЦЦЯ

Перш за ўсё пажадана ведаць межы магчымага змянення з дапамогай хранальнага поля тэмпу працэсаў без апасення нашкодзіць арганізму. Існаванне такіх межаў добра ілюструе прыклад рухавіка ўнутранага згарання, які спыняецца пад дзеяннем хранальнага промня, пушчанага НЛА (так званы неапазнаны лятальны аб'ект, ці лятаючая талерка). Спыненне тлумачыцца тым, што пры моцным запавольванні скорасці гарэння паліва і вярчэння вала рухавіка выдзяляемай энергіі недастаткова для пераадолення сіл трэння поршня аб цыліндр і г. д. Пры паскарэнні працэсаў, наадварот, рухавік пойдзе на разнос і зломіцца. Нешта падобнае можна чакаць і ад жывога арганізма.

Аналіз вопыту ёгаў, у шырокіх межах запавольваючых (пры іх закопванні ў зямлю, знаходжанні пад вадой і г. д.) і паскараючых (пры зажыўленні ран, лячэнні і да т. п.) працэсы жыццядзейнасці, а таксама выпадкаў летаргічнага сну і заўчаснага старэння паказвае, што арганізм валодае вялікім «запасам трываласці» ва ўказаным сэнсе. Практычна тэмп працэсаў у арганізме можна бяспечна змяняць у дзесяткі разоў у бок запавольвання і паскарэння.

У ёгаў выпрацаваны спецыяльныя метады трэніроўкі для ўздзеяння на хранальнае поле. Але нават шляхам простага шматразовага штодзённага ўнушэння сабе, што твой біялагічны гадзіннік ідзе запаволена, можна выглядаць на дзесяць гадоў маладзей, як паведаміў мне адзін чытач з Алма-Аты.

Аднак праблема даўгалецця, як і здароўя ў цэлым, мае яшчэ адзін аспект, які мы звычайна выпускаем з-пад увагі, але які з'яўляецца цэнтральным. Усё вызначаецца тым, для чаго чалавек жыве і як ён жыве, гэта значыць галоўны бар'ер тут — гэта праблема духоўнасці, дабраталюбства і самаабмежавання. Цяпер гэта праблема вырасла да гіганцкіх размераў і засланяе сабой усе астатнія.

А пачынаецца ўсё з таго, што думка матэрыяльная і мае хранальную прыроду. Усе нашы адчуванні, жаданні, пачуцці, думкі, рухі, дзеянні, тварэнні і г. д. суправаджаюцца хранальнымі выпраменьваннямі, якія ўтрымліваюць у сабе ўсю гэту інфармацыю і падпарадкоўваюцца (колькасць хранальнага рэчыва) закону захавання. Яны назапашваюцца ў выглядзе кармы і дзейнічаюць не толькі на акружаючых, але і на самога чалавека.

Карма — ёгаўскі тэрмін — уяўляе сабой сукупнасць разумовых і фізічных дзеянняў, здзейсненых чалавекам да данага моманту жыцця. У адрозненне ад кармы аўра — гэта энергетычны каркас асобы, яна ўяўляе сабой спецыфічныя хранальныя выпраменьванні, якія акружаюць цела чалавека і вызначаюць яго энергетыку з якаснага і колькаснага боку па стану развіцця на даны момант. Груба кажучы, паміж кармай і аўрай існуе такая ж розніца, як паміж масай усіх грузаў, перанесеных грузчыкам да данага моманту жыцця, і масай развітых да гэтага моманту мышцаў.

Чалавек часцей за ўсё сам бывае прычынай сваіх балячак і сам абмяжоўвае сваё даўгалецце. Пакажу ўсё гэта на шматлікіх простых доследах і прыкладах.

МАТЭРЫЯЛЬНАСЦЬ ДУМКІ

Для пачатку я прывяду вялікую серыю доследаў і назіранняў па перадачы мысленных паведамленняў і сігналаў на адлегласці. У доследах былі выкарыстаны як аб'ектыўныя метады даследавання (электронныя прыборы), так і суб'ектыўныя (рамкі), прычым атрыманыя такімі рознымі спосабамі вынікі добра стасуюцца паміж сабой. Вельмі істотна, што гэты універсальны інфармацыйны абмен ахоплівае ўсё жывое (людзей, жывёлу, птушак, рыб, насякомых, мікробаў, раслін і г. д.) і нежывое. Адпаведныя з'явы чалавек назіраў на працягу тысячагоддзяў, стагоддзі назад ужо былі пастаўлены сур'ёзныя доследы, але растлумачыць іх ніхто не мог. Напрыклад, яшчэ ў мінулым стагоддзі прафесар Эдынбургскага універсітэта Грэгары паведаміў аб доследах французскага даследчыка Бекуа, які эксперыментаваў са смаўжамі. Вучоны ўзяў 50 смаўжоў, разбіў іх па парах і пары ізаляваў адна ад адной. Праз некаторы час, памеціўшы ракавіны кожнай пары аднолькавай літарай, даследчык адправіў у Амерыку па аднаму смаўжу ад кожнай пары. Затым у пэўны час парыжскага смаўжа падвяргалі ўздзеянню электрычнага току. І атрымалі зусім ашаламляльныя вынікі. У той момант, калі «парыжанін» атрымліваў удар токам, яго палавіна, якая знаходзілася ў Амерыцы, таксама рэагавала на гэты ўдар. Нягледзячы на такую велізарную адлегласць!..

Усім добра вядома, што сабакі, галубы здольныя вяртацца да сваіх гаспадароў, нават калі іх адвезці за сотні кіламетраў. Скептыкі тлумачаць гэта тым, што жывёла быццам бы арыентуецца з дапамогай сіл зямнога магнетызму і да т. п. Але самае дзіўнае ў тым, што яны вяртаюцца не ў свой родны дом, а абавязкова да свайго гаспадара. У Францыі, напрыклад, паставілі такі дослед. Дваццаць сабак павезлі за сотні кіламетраў і выпусцілі. Іх гаспадары тым часам перабраліся ў іншыя месцы. І сабакі прыйшлі прама да іх. У Лондане вядомы выпадак з голубам, якога таксама далёка адвезлі, а нечакана захварэўшага ўладальніка паклалі ў шпіталь. Голуб сеў на акно палаты, дзе знаходзіўся яго гаспадар.

Характэрныя доследы выкананы ў ЗША К. Бакстэрам, спецыялістам па дэтэктарах хлусні, пры дапамозе электронікі. У прыватнасці, Бакстэр устанавіў шляхам вымярэння электрычнага патэнцыялу на паверхні ліста, што расліны ўлоўліваюць думкі чалавека і добра адрозніваюць станоўчыя ў адносінах да іх намеры ад адмоўных, а таксама ад мысленных устрашэнняў, якія загадзя не мяркуецца рэалізаваць. Добра фіксуецца перыяд, калі эксперыментатар у думках выбірае спосаб, пры дапамозе якога мае намер шкодзіць расліне (эфект Бакстэра). Расліны дакладна рэагуюць на ўмярцвенне жывёлы паблізу ад іх, напрыклад, калі крэветак укідваюць у кіпень; рэакцыя спыняецца толькі пасля 80—100 укідванняў. Яны рэагуюць гэтак жа, калі разбіваецца апладнёнае курынае яйка; на гэта рэагуюць і іншыя яйкі. Паміж сабой узаемадзейнічаюць мікробы, якія знаходзяцца ў розных слоіках з прастаквашай: пры стымуляванні мікробаў у адным слоіку яны пачынаюць размнажацца і ў другім; калі забіць першых, напрыклад, алкаголем, то гінуць і другія і г. д.

Аналагічныя доследы правёў у нас Н. Сачаванаў пры дапамозе рамкі. У яго ў адным выпадку перадача стрэсавай інфармацыі адбывалася паміж двухтыднёвымі парасткамі рэдзькі пры падпальванні запалкай аднаго з іх. У другім выпадку перадатчыкам служыў куст бульбы, які падвяргаўся стрэсаваму ўздзеянню электрычным токам, а прыёмнікамі — клубні бульбы, рэдзька, памідор і курынае яйка. У абодвух выпадках адзначана стрэсавая рэакцыя ўсіх прыёмнікаў, размешчаных на рознай адлегласці ад перадатчыкаў. Як бачым, аб'ектыўны і суб'ектыўны падыходы даюць зусім падобныя вынікі.

Дарэчы, можна абысціся і зусім без прыбораў, калі ў думках «мець зносіны» з ленкаранскай акацыяй ці мімозай, лісце якой пачынае трапятаць, калі чалавек мае намер яе падпаліць ці сарваць кветку. Такія доследы правялі ў Крыме. П. Гарабец з парасткам 15 см і В. Крывашапка з дрэвам вышынёй 6 м (абодва экстрасенсары).

Хачу падзяліцца і ўласнымі назіраннямі. У мяне на дачы тры вялікія вішні дыяметрам па 12—15 см сем гадоў не пладаносілі, прыхопленыя марозам. Нарэшце, я пасадзіў паблізу вішань чатыры маладыя яблынькі для замены старых дрэў. Сястры сказаў, што пакідаю вішні толькі на зіму, каб яны абаранялі яблынькі ад ветру і сцюжы, а вясной ссяку. Нечакана вясной вішні зацвілі і далі выдатны ўраджай буйных, салодкіх ягад. Я іх пашкадаваў, і яны зноў забаставалі. Тое самае было з вялікай яблыняй, якую я паабяцаў ссекчы, бо нават не ведаў, якія ў яе плады. На наступны год яна, каб дагадзіць мне, прынесла на пробу дзесятак яблыкаў і на гэтым супакоілася. Пісьмы з падобнымі назіраннямі прыслалі мне і чытачы.

Самі дрэвы таксама здольныя размаўляць паміж сабой. Напрыклад, калі на адно з іх нападаюць шкоднікі, то яно шле хранальны сігнал сваім сабратам, і тыя пачынаюць актыўна выпрацоўваць адпаведныя ахоўныя хімічныя рэчывы.

Цікавы дослед правёў С. Смірноў з біядатчыкам — невялікім кактусам, падключаным двума электродамі да асцылографа праз узмацняльнік. Кінескоп асцылографа адлюстроўваў на экране ў выглядзе крывых усе думкі і эмоцыі спрачальнікаў, якія знаходзіліся ў тым жа пакоі, але расшыфраваць гэту карціну пакуль што немагчыма. Мы паўтарылі дослед, але з недастаткова высокачастотным узмацняльнікам, таму асцылограф паказваў толькі агульны ўзровень уздзеяння на кактус: напрыклад, ён быў незадаволены, калі яго чапалі, калолі ці абдувалі папяросным дымам.

Але нярэдка найбольш эфектыўным бывае чыста суб'ектыўны метад. Напрыклад, трэніраваны экстрасенсар добра распазнае на любой адлегласці ўсе адценні эмоцый іншага чалавека. Вельмі трэніраваны паспяхова чытае думкі (тэлепатыя).

(Працяг будзе).

ТЭЛЕБАЧАННЕ

26 мая

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
9.15. «Дзяўчаты». Маст. фільм.
16.30. Навіны.
16.35. Для дзяцей. «Тое-сёе з паштовай сумкі».
17.10. Мультфільмы.
18.00. Дак. фільм «Пераадоленне».
18.10. Якія мы гаспадары? Мінскае вытворчае аб'яднанне «Гарызонт».
18.55. Тэлеаўкцыён запрашае...
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Наш каментарый. «Суседзі».
19.15. Прыватызацыя жыллёвага фонду. Прэс-канферэнцыя ў Прэзідыуме Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
20.10. Дыялог.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. «Дзяўчаты». Мастацкі фільм.
23.15. НІКа.
23.30. Галасы стагоддзяў. Фальклорная праграма.

І канал. Астанкіна

10.30. Музей на Дэлегацкай. «Свет адлюстраваны».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
13.35. Свет грошай Адама Сміта.
14.00. Навіны.
14.20. «Танцы вакол паравога катла». Маст. фільм. 1-я серыя.
15.25. С. Пракоф'еў. Канцэрт № 3 для фартэпіяна з аркестрам.
15.55. Фільм — дзецям. «Ляці, жураўлік».
17.25. Сельскія хронікі.
18.00. Авіякасмічны салон.
18.15. «Зямны круг». Паэзія Сяргея Маркава.
18.35. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.35. Маст. фільм «Жаданне перамагчы» (Італія). 1-я серыя.
22.00. Фермата.
22.20. Ведзі.
23.25. «50×50». Тэлешоу.
0.55. «Танцы вакол паравога катла». Маст. фільм. 1-я серыя.

Канал «Расія»

11.50. «Санта-Барбара». 46-я серыя.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. Прастора плюс.
15.45. Студыя «Рост». «Тон-лабірынт».
16.15. Ключ да сусветнага рынку.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Тэлеагляд «Далёкі Усход».
17.45. Ключ.
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Апазіцыя.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Смешныя гісторыі. Сам сабе рэжысёр».
20.00. «Лікбез для мудрацоў».
20.30. Інфармацыйна-аналітычная праграма «Люстэркі».
21.00. Свет спорту вачамі фірмы «Жылет».
21.30. Дзелавы кур'ер.
21.45. Экран крымінальных паведамленняў.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Аўта-шоу.
23.00. «Ралан Гарас». Адкрыты чэмпіянат Францыі па тэнісу.
23.30. Аўта-шоу (працяг).

27 мая

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. Студыя «Мэта». Дом кіно.
11.30. «Аперацыя «Ы» і іншыя прыгоды Шурыка». Маст. фільм.
16.30. Навіны.
16.35. Экран дзіцячага фільма. «Гора баяцца — шчасця не бачыць». 1-я серыя.
17.40. «Чэмпіён у лесе», «Пластылінавая варона». Мультфільмы.
18.10. «Вяртанне музыкі, ці Цярністы шлях Міколы Равенскага».
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.15. Роднае слова. Тэлечасопіс.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. «Аперацыя «Ы» і іншыя прыгоды Шурыка». Маст. фільм.
23.05. НІКа.
23.20. Міжнародны турнір па армрэстлінгу «Брэст-92».

І канал. Астанкіна

5.00. Навіны.
5.30. Раніца.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
8.45. «Аднойчы... сустрэліся...». Група пантамімы пад кіраўніцтвам А. Кірушкіна.
9.15. Маст. фільм «Пасля дожджычку, у чацвер...».
10.35. Дак. фільмы: «Тут, пад антычным небам Танаіс», «Дрэздэн. Тры старонкі».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
13.10. Тэлемікст.
14.00. Навіны.
14.25. Сёння і тады.
14.55 «Танцы вакол паравога катла». Маст. фільм. 2-я серыя.
16.00. «Рок макс».
17.00. Навіны.
17.25. «Заложнікі». Тэленарыс.
17.55. «Вось такі рассеяны». Мультфільм.
18.05. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
18.30. Кінапанарама.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.40. Маст. фільм «Жаданне перамагчы». 2-я серыя.
22.20. «Чорная скрыня».
22.50. «Злачынства лорда Артура Сэвіла». Мультфільм для дарослых.
23.00. Навіны.
23.25. «Лімпапо».
23.55. Джазавыя партрэты.
0.50. «Танцы вакол паравога катла». Маст. фільм. 2-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Нямецкая мова. 1-ы год навучання.
7.55. Вольны час. «Дамашні клуб».
8.10. Нямецкая мова. 2-гі год навучання.
8.40. Студыя «Рост».
10.25. Момант ісціны. На пытанні А. Каравулава адказвае мітрапаліт Валакаламскі і Юр'еўскі Піцірым.
11.20. Педагогіка для ўсіх.
11.50. «Санта-Барбара». 47-я серыя.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00—13.20. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. «Кіно ўчора і сёння». Перадача 2-я.
15.55. Рускі скульптар Фядот Шубін.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Каўказ-рэвю».
17.45. Версія.
18.10. «Цёплы дом». Аб сямейных дзіцячых дамах
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Санта-Барбара». 49-я серыя.
20.20. Экспацэнтр прадстаўляе...
20.25. Экран крымінальных паведамленняў.
20.35. На спектаклі «А што гэта ты ў фраку?» Па п'есе-жарту А. П. Чэхава «Прапанова».
22.00. Весткі.
22.25. На сесіі ВС Расіі.
23.00. «Ралан Гарас». Адкрыты чэмпіянат Францыі па тэнісу.

Фільмы тыдня

● «РАССТАНЕМСЯ, ПАКУЛЬ ХАРОШЫЯ»
● «ВЯРБОЎШЧЫК»
● «ЛЕПШЫ З ЛЕПШЫХ»
● «МАСТАК ХЕРЛУФ БІДСТРУП»

Каляровую двухсерыйную мастацкую кінастужку «РАССТАНЕМСЯ, ПАКУЛЬ ХАРОШЫЯ» стварылі кінематаграфісты «Масфільма» разам з акцыянерным таварыствам — вытворча-творчым аб'яднаннем «Піраміда-Менатэп». У аснову фільма пакладзена апавяданне Фазіля Іскандэра «Дудка старога Хасана».

...Прыгожы горац Баграт Кяпша жыў сумленна. Але так скламіся абставіны, што аднойчы ў бойцы ён выпадкова забіў сына княгіні Чачбы — Асмана. І давялося Баграту хавацца ад паліцыі ў гарах. Так ён стаў абрэкам.

Але нават цяпер ён не можа цярпець несправядлівасць. Баграт абараняе слабых і прыгнечаных. Аднак княгіня Чачба назначыла вялікія грошы за галаву адважнага абрэка, і многія задумваюцца аб здрадніцтве.

У гэтым захапляючым фільме здымаліся Георгій Дарчыашвілі, Людміла Патапава, Сяргей Максімаў, Уладзімір Січкар, Дагун Амаеў, Галіна Умпелева.

Кінастудыя «Ментар-сінема» перадае на суд гледачоў новую каляровую кінастужку «ВЯРБОЎШЧЫК».

Фільм расказвае пра лёс нашага сучасніка — ваеннага лётчыка Алега Зорава. У пачатку 70-х, у час вайны на Блізкім Усходзе, самалёт Зорава быў збіты, а сам ён у непрытомным стане трапіў у палон. Пасля выздараўлення амерыканцы прадаставілі яму палітычнае прыстанішча. Мяркуючы, што дома яго чакае трыбунал, Зораў застаецца ў Амерыцы і пачынае працаваць на ЦРУ. І вось, цяпер, праз дваццаць гадоў, ён вяртаецца ў Савецкі Саюз з заданнем вывезці ў ЗША таленавітага маладога вучонага-фізіка Камнева.

Галоўныя ролі выконваюць Аляксандр Міхайлаў, Любоў Палішчук, Спартак Мішулін, Барыс Токараў, Валянцін Смірніцкі, Міхаіл Жыгалаў.

Каляровую мастацкую кінастужку «ЛЕПШЫ З ЛЕПШЫХ» прапануюць вашай увазе кінамайстры ЗША. Сцэнарый фільма напісаў Пол Левін, рэжысёр — Боб Рэдлер.

Амерыканскую зборную па каратэ, куды ўключаны пяцёра самых моцных байцоў, чакаюць спаборніцтвы ў Сеуле з паўднёвакарэйскімі майстрамі. З гэтых пяцярых атлетаў, так не падобных адзін на аднаго характарамі, узроўнем майстэрства, адносінамі да спорту, трэба за кароткі тэрмін стварыць калектыў, здольны процістаяць грозным сапернікам. Бо на мінулых спаборніцтвах Дэй Хан, вопытны сеульскі каратыст, забіў на рынгу брата Томі Лі, які цяпер таксама ўключаны ў зборную ЗША...

Гледачоў чакаюць і сюжэты сутычак майстроў каратэ, і бліскучыя сцэны, якія дэманструюць майстэрства амерыканскіх атлетаў, іх спартыўнае высакародства.

Заслугоўвае ўвагі і новая каляровая кінастужка «МАСТАК ХЕРЛУФ БІДСТРУП» вытворчасці кінастудыі «Цэнтрнавучфільм».

Творчасць дацкага мастака Херлуфа Бідструпа (1912—1988) пакінула прыкметны след у свядомасці сучаснікаў. Складанае, вялікае жыццё пражыў гэты таленавіты чалавек.

У ім як бы спалучаліся два мастакі. Акрамя дару бязлітаснага палітычнага карыкатурыста ён валодаў не менш яркім талентам майстра бытавых гумарэсак. Мастацтва Бідструпа назаўсёды засталося ў сэрцах простых людзей усёй планеты, яно працягвае жыць, таму што «ён умеў смяяцца так, што разам з ім смяяліся тысячы і тысячы людзей».

НАДВОР'Е

26 мая

Сёння ўдзень па рэспубліцы воблачнае з праясненнямі надвор'е, на паўднёвым усходзе невялікія дажджы. Тэмпература паветра ў Брэсце, Гродна — 17—19, Віцебску — 15—17, Мінску — 14—16, Магілёве, Гомелі —13—15 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак месцамі, пераважна па паўднёваму ўсходу, пройдуць кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ўначы 6—11, удзень — 14—19 градусаў вышэй нуля.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Інфармацыя аб візіце ў Кувейт беларускай дэлегацыі на чале з В. Кебічам.

У краінах Садружнасці.

З пошты аддзела дзяржавы і права. Падборка пісьмаў.

Спроба аналізу. «Заходні веласіпед не для нашых дарог». Чаго вартыя памылкі ў эканоміцы.

Зямля і людзі. «Мёд для бабы Жэні».

«Зялёная аптэка».

Нататкі гледача. «Сцэна павінна ўзвышацца над залай».

«Здароўе». Чарговы выпуск.

Футбол. «Пашанцавала... варатарам».

Галоўны рэдактар
У. Б. НАРКЕВІЧ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў—32-04-52, 32-41-92, навін—32-15-02, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

ПА НУМАРУ ДЗЯЖУРЫЛІ: член рэдакцыйнай калегіі Уладзімір Гойтан, намеснік адказнага сакратара Віктар Краўчанка, старшы карэктар Вікторыя Кляновік.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63850.
Зак. № 102.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12